הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

דער
שפּאָלער זיידע

דאָ שטעהט בעשריבען די וואונדערליכע מעשה פון

יעקב רייף מיט זיין פרוי פייגא

וועלכע האָבען איסגעדינגען אַנ'אַנדערען איד אַ וואַסער=מיהל. און דער שפּאָלער צדיק האט מעניש געוועזען דעם יעקב רייף און האָט עם איבערגעטוישט זיין פרוי פיינא אויף אַ וואַסער=שידית:

21.2953

איבערגעזעצט פון בעריהמטען ספר וואָס דער טאָרלער רבי פון לאָדז האָט ארויס גיגעבען מיט דעם נאָמען

תפארת מהרא"ל

2

(יא)

דאס איז זעהר א וואונדערליכע און א העכסט אינטערעסאנטע מעשה, וואס דער שפאלער זיידע האט בעוויזען ביי דעם ארענדאר, וועלכער האט משיג גבול געווען א צווייטען איד

עס איז זעהר בעוויסט, אז דער שפאלער זיידע, חאטש ער איז געווען א גרויסער בעל רחמנות מיט זעהר א וויך הארץ, און ער האט שטענדיג מליץ געווען גוטע מליצות פאר דעם אויבערשטען אויף יעדען איד, אפילו נאהר אויף א גראבען און א זינדיגען מענש. אבער אז ער איז געוואהר געווארען אויף וועלכען איד, אז ער האט משיג גבול געווען א צווייטען איד, דאן איז ער אויף דעם מענש זעהר בייז געווארען, און האט עס מעניש געווען מיט וואס נאר עס איז מעגליך געווען, ביז דער זינדיגער האט געמוזט תשובה טוהן און פאלגען מקיים זיין דעם פסק וואס דער שפאלער זיידע האט ארויסגיגעבען.

אין א דארף, וועלכעס האט געהערט צום דעם גראף „ראדזיווילאוו", האט געוואהנט פיעל יאהרען א איד, וואס מען האט עס גערופען עזריאל בריסקער, ער האט דארט געהאלטען אין ארענדע א וואסער-מיהל, פון וועלכען ער האט מפרנס געווען זיין הויזגעזינד בכבוד, און האט נאך אויך אויפגעהאלטען ביי זיך זוהן מיט איידעמ'ס. און חאטש דער עזריאל איז גיווען א דארפס-מאן און א פראסטער בעל הבית, פון דעסטוועגען איז ער געווען זעהר א גוטער מענש, א בעל צדקה און האט ליעב געהאט מקיים צו זיין די מצוה הכנסת אורחים.

נישט וויט פון דעם דארף איז געווען נאך א דארף, וועלכעס האט אויך געהערט צו דעם זעלבען גראף און דארט האט אויך געוואהנט א איד, וואס מען האט עס גערופען יעקב רייף, און איז אויך געווען ביי דעם גראף א ארענדאטער. די ביידע שכנים האבען געפלעגט צו לעבען בשלום לאנגע יאהרען. די אידען וואס האבען געוואהנט ארום אין די נאהנטע דערפער האבען געפלעגט צו קומען דאווינען שבת צו דעם עזריאל בריסקער וועלכער האט אבגיגעבען אויף דעם א בעזונדערע שטיב מיט א ארון קודש אויך האט דער עזריאל געמאכט אויפ'ן וואסער, נישט וויט פון דער מיהל א קליין געצעלטעל פון ברעטער, דארט איז געווען ארייגעזעצט אין וואסער א גילעכערטער קאסטען מיט עטליכע שטינגעלך. דאס איז געווען א כשר'ה מקוה צו טובל'ן זיך דארט אין זומער.

עס האט זיך אבער געמאכט א סבה, וואס דאס גוט פריינדשאפט פון די צוויי שכנים עזריאל בריסקער און יעקב רייף איז קאליע געווארען. די סבה איז געווען וואס דער עזריאל האט געהאט א זוהן און דער יעקב האט געהאט א טאכטער. יעקב האט דוקא געוואלט זיך משדך זיין מיט דעם עזריאל'ן, אבער עזריאל האט אבגעזאגט דעם שידוך, בעוויל ער איז געווען

אַ גרעסערער מיוחס ווי דער יעקב. און החוץ דעם איז עס נישט געפעלען דער יעקב פאַר אַ מחותן, בעוויל מען האָט זיך ביי עס אין שטיב נישט געפיהרט אַזוי יודיש, און דער יעקב איז געווען אַ שטיקעל אויפגעקלעהרטער. איבער דעם האָט עזריאל נישט געוואָלט דעם שידוך, פון דעם האָט זיך געמאַכט צווישען זיי אַ רוגז. די שנאה איז געוואַקסען אַלע מאָהל מעהר און מעהר, ביז יעקב האָט בעשטימט זיך נוקם צו זיין אין עזריאל'ן. האָט ער אָנגעהויבען אַריין צו שיקען מסירות צום גראַף אויף עזריאל'ן און דערנאָהך האָט ער אָנגעהויבען אָנצורעדען דעם גראַף, אַז ער זאָל בעסער עס פערדינגען די מיהל וואָס עזריאל האַלט. דער גראַף האָט טאַקי אין אָנפאַנג נישט געוואָלט מסכים זיין צו דעם פאָרשלאַג. נאָר בעוויל דער יעקב האָט פיעל מאָהל נעטרס'ת פאַר דעם גראַף אויף עזריאל'ן, און האָט פאָרגעלעגט פאַקטען אַז עזריאל מאַכט אָהן פיעל שאָדענס אין מיהל דאָרך זיין אומפאָרזיכטיגקייט, און אויסער דעם אַלעם האָט יעקב צוגעזאָגט דעם גראַף אַ גרויסע הוספה, כמעט שיעור דאָס טאָפּעלע געלד וואָס עזריאל האָט געצאָהלט, צוליעב דעם אַלעם האָט זיך דער גראַף געלאָזט איבער רעדען, און האָט פערדינגען די מיהל יעקב'ן, וועלכער האָט באַלד בעקומען פון גראַף אַ קאָנטראַקט. נאָהך דעם האָט דער גראַף געשיקט אַ פּאַפּיר צו עזריאל'ן, אין וועלכען עס איז געשטאַנען אַ אָבזאָג, אַז דער גראַף זאָגט אָב עזריאל'ן פון דער מיהל, און אַז פון דעם נייען יאָהר אָהן דאַרף ער זיך פון דאָרט ארויסציהן, בעוויל די מיהל איז שוין פערדינגען געוואָרען צו אַנאַנדערען -

אַזוי ווי די ביזיערי בשורה איז אָנגעקומען אין עזריאל'ס הויז, איז דאָרט גיהערט געוואָרען אַ גרויס געוויין. זיי האָבען זיך נאָר נישט גירעכט פלוצלונג אויף אַזאַ אומגליק. און נאָך דער צו איז פון דאַמאָלס ביז נייע יאָהר איינגאַנצען געווען נאָר צוויי חדשים, און עס פאַרשטעהט זיך אַז אין אַזאַ קורצע צייט איז שווער צו בעקומען אַנאַנדער געשעפט אַזעלכעס צו דינגען. עזריאל האָט געפּרובט געהן צום גראַף, בעהטען ביי עס, אָבער מען האָט עס צום גראַף נישט אַריינגעלאָזט, נאָר מען האָט עס אַרויס באַפוילען, אַז דער גראַף וועלבסט מישט זיך נישט אין די געשעפטען, נאָר דאָס גיהער צום גראַפ'ס פערוואַלטער עזריאל איז געגאַנגען צו דעם פערוואַלטער און האָט פאַר עס שטאַרק געוויינט. יענער האָט אָבער עס גיענטפערט, אַז דאָס איז שוין אַפערפאַלענע זאַך, בעוויל דער גראַף האָט שוין אונטער געשריבען דעם קאָנטראַקט, וועלכער איז שוין אַוועק גינעבען געוואָרען צו זיין שכן יעקב, וואָס האָט אויסגעדינגען די מיהל. און ביי דעם גראַף פאַסט נישט צו זאָגען אַז ער האָט חרטה. עזריאל, הערענדיג די ווערטער, האָט נאָך שטאַרקער אָנגעהויבען צו וויינען, דער פערוואַלטער האָט געהאַט גרויס מיטלייד מיט עס, און האָט נישט געקאָנט צו הערען זיין געוויין, דאַן האָט ער צו עזריאל'ן געזאָגט, אַז נאָר די איינע עצה קאָן זיין, עזריאל זעלבסט זאָל געהן בעהטען צו זיין שכן יעקב, ער זאָל חרטה בעקומען פון גישעפט

און

און זאָל צוריק אָבגעבען דעם קאָנטראַקט צום גראַף, און ער זאָל פערפאַלען לאָזען די 300 רובל קאָלסיע וואָס ער האָט גיגעבען, און דאַן וועט שוין זיין אַ גאַנג צו פועל'ן ביי דעם גראַף, אַז דער ערשטער אָרענדאַר זאָל ווייטער פערבלייבען ביי דעם גישעפט, און אויפ'ן ערגסטען פאַל קאָן נאָר זיין, אַז עזריאל וועט אויך מוזען געבען אַ הוספה.

דער עזריאל, חאָדז ער האָט געבעך פערשטאַנען גאַנץ גוט, אַז יעקב איז עם אַ גרויסער שונא, און אַז אויסער דעם איז ער אַ בייזער מענש אָהן רחמנות. דאָך האָט ער געקלערט, אפשר אַז ער וועט טאַקי אַליין געהן בעהטען צו עם און וועט וויינען פאַר עם, וועט ער דאָך פועל'ן ביי עם, ער זאָל זיך אָבזאָגען פון קאָנטראַקט, און די 300 רובל קאָלסיע זאָל עזריאל היזק האָבען. מיט נידערגעשלאָגענע פּנים און מיט די לעצטע קרעפטען זענען זיי ביידע עזריאל מיט זיין ווייב געגאַנגען צו זייער שכן יעקב, זיי האָבען עם שטאַרק גיבעטען מיט אַ גרויס געוויין ער זאָל זיי נישט צו ברעכען, אָבער עס האָט גאָר נישט געהאָלפען. יעקב מיט זיין ווייב זענען אַריין אין אַ לעצטע שטיב אַריין, ווי זיי האָבען זיך דאָרט פערשלאָסען, כדי זיי זאָלען גאָר נישט הערען דאָס געוויין מיט דער בקשה פון עזריאל'ן מיט זיין ווייב. דאַן האָט עזריאל געזאָגט צו זיין ווייב. אויב יעקב מיט זיין ווייב האָבען זיך פערשטאָפּט די אויערען, און ווילען נישט פאַרנעמען אונזערע טרעהרען מיט אונזער בקשה, איז גלייבער מיר זאָלען וויינען און בעהטען צום אויבערשטען, וואָס ער פאַרנעמט שטענדיג די יודישע תפלות און די יודישע טרעהרען מיט רחמים, אַזוי ווי עס שטעהט אין היילינגע ספרים, אַז מיט טרעהרען קאָן מען עפענען אין הימעל אַלע פערשלאָסענע טויערען, און דער אויבערשטער וועט זיך געוויס איבער אונז מרחם זיין, און וועט אונז נישט פערלאָזען. מיט די ווערטער זענען זיי ביידע אַהיים געגאַנגען, זעהר מיט אַ צובראָכען הארץ. און אַזוי ווי דאַמאָלס איז דער שפּאָלער זיידע געוועזען זעהר מפורסם אויף די גאַנצע וועלט פאַר אַ גרויסען בעל מופת, האָבען זיי זיך אין דער היים אָנגעפאַסט צו פאָהרען קיין שפּאָלי, און דאָרט אויסצוגיסען זייער ביטער הארץ פאַר דעם היילינגען צדיק.

עזריאל מיט זיין ווייב זענען געפאָהרען קיין שפּאָלי. דאַמאָלס איז שוין געוועזען נאָהנט צו שבועות, האָבען זיי געמוזט שוין דאָרט פערבלייבען שבועות. וואָרען פאַר שבועות איז שוין שוועהר געוועזען צו ריידען מיט דעם צדיק וועגען אַזעלכע גישעפטען. נאָר דאָך ווען עזריאל איז געקומען צום שלום געטען האָט ער אָבגיגעבען אַ קוויטעל מיט אַ בקשה, דער אויבערשטער זאָל עם העלפען, קיינער זאָל נישט קאָנען עם צו נעמען זיין פרנסה. דער צדיק האָט עם גאָר נישט אויסגיפרעגט וואָס דאָס גישעפט איז, נאָר ער האָט עם אַזוי גיענטפערט „מסתמא וועט איר דאָך דאָ בלייבען איבער שבועות, אַלזאָ וועט דאָך נאָך זיין אַ גראָהמערע צייט צו רעדען וועגען דעם”. נאָכ'ן יום טוב איז עזריאל אַרום גיגאַנגען מיט גרויס עגמת נפש.

קיין שמייכעל האָט ער נישט געקאָנט טוהן, געדאַווענט האָט ער מיט הייסע טרעהרען, אַזוי ווי יום כפור.

אין ערשטען טאָג שבועות ביי דער סעודה ווען מען האָט געטהיילט די חסידים וויין, האָט מען מכבד געווען דעם עזריאל'ן אויך מיט אַ גלעזעל וויין. אַזוי ווי ער האָט גענומען דאָס גלעזעל וויין צום טרינקען און האָט געזאָגט „לחיים" האָט ער זיך נישט געקאָנט איינהאַלטען, און האָט אָנגעהויבען שטאַרק צו וויינען, אַזוי אַז ער האָט נישט געקאָנט אַרויס רעדען קיין וואָרט. דאַן האָט דער שפּאָלער זיידע אויף עם אָנגעהויבען שטאַרק צו בייזערען זיך מיט די ווערטער. „שוטה, וואָס וויינסט דו, צו ווייסט דו דען נישט אַז היינט איז שבועות, נו צו וואָס ביזט דו היינט דאָ אַריין געקומען צו מיר, מיך טרויריג צו מאַכען אין אַזוי הייליגען טאָג, וועלכער ווערט אָנגערופען יום חתונתו ויום שמחת לבו, נו ביזט דו געקומען מיר פאַרשטערען די חתונה. און פאַר וואָס האָסט דו נישט צוּבראָכען הענד און פיס איידער דו האָסט איבערגעטרעטען מיין שוועל". מיילא די חסידים וואָס זענען שוין געווען בעקאַנט מיט'ן שפּאָלער זיידען האָבען שוין געוויסט זיין שטייגער. אַז ווען ער האָט געוואָלט איינעם אַ טובה טוהן און אַרויס העלפען פון עפּעס אַ גרויסע צרה, האָט ער געפּלעהגט דעם מענש מבזה צו זיין מיט עפּעס אַ זלזול, און אַ מאָהל עם אויך אַ קללה געבען, און מיט דער בושה אָדער מיט דער אימה איז שוין יענער אָבגעקומען, אַז די צרה איז פאַרקערט געוואָרען לטובה. אָבער דער עזריאל געבעך האָט פון דעם גאָר נישט געוויסט, און אַזוי ווי ער האָט דערהערט פון שפּאָלער זיידען דאָס בייזערען זיך אויף עם איז ער פאַר שרעק שיעור נישט אין חלשות געפאַלען, און הענד און פיס האָבען ביי עם אָנגעהויבען צו ציטערען. דאַן האָט באַלד דער שפּאָלער זיידע אָנגעהויבען מיט עם ווייכע רייד צו רעדען, און האָט צו עם אַזוי געזאָגט. צו גידענקסט דו מיט זעקס יאָהר צוריק, אַז עס האָט אַמאָהל ביי דיר ווינטער ביינאַכט אָנגעקלאַפּט אַ אָרעמאַן, און דו האָסט עם גיעפענט, האָסט דו געזעהן אַז ער איז שטאַרק געפרוי־ען, האָסט דו עם געמאַכט וואַרעמס צו טרינקען, און האָסט עם מחיה געווען. אויף צומאָרגענס האָט דער אָרעמאַן געזאָגט צו דיר, אַז פאַר דיין גוטס וועט ער דיר אָבטוהן אַ טובה מיט דעם וואָס ער וועט ביי דיר בודק זיין די מזוזות. און דער אָרעמאַן האָט טאַקי געפונען אַז ביי צוויי טיהרען איז גאָר געווען אָנגעקלאַפּט בלויז פּאַפּיר אָהן מזוזות, האָסט דו געזאָגט אַז עפּעס אַ גוי האָט אודאי דאָס געטוהן, אַרויס צו גנבנען די מזוזות פון פּאַפּיר. עזריאל האָט זיך באַלד דערמאַנט און האָט גיענטפערט, אַז ער גידענקט טאַקי דאָס גאַנץ גוט. האָט דער שפּאָלער זיידע ווייטער צו עם געזאָגט, זאָלסט וויסען אַז דאָס בין איך גיוועזן דער אָרעמאַן, אַלזאָ זאָרג גאָר נישט און זאָלסט גאָר קיין מורא נישט האָבען, דער אויבערשטער וועט דיר געוויס העלפען אַז די צרה וועט פאַרקערט ווערען לטובה. און האָט עם געהייסען

טרינקען

טרונקען דעם וויין, און זאל געבען די האנד זאגענדיג לחיים. דערביי האט דער שפאלער זיידע צו עם אזוי געזאגט. „דו הייסט עזריאל **בן דבורה** היינט האבען מיר געזאגט אין **אקדמות** „עדב יקר אחסנתיה חביבין דבקבעתא״. די דריי אותיות פון דעם ווארט **עדב** זענען די זעלבע דריי אותיות, וועלכע געפונען זיך אין אנהויב פון די דריי ווערטער פון דיין נאמען **עזריאל בן דבורה**. ווינטש איך דיר, אז אין דעם זכות וואס דו האסט ליעב מקיים צו זיין די מצוה פון הכנסת אורחים, זאלסט דו אויך זיין אין כלל פון די יודען וואס ווערען אנגערופען „יקר אחסנתיה״ דאס הייסט אז זיי זענען ביי דעם אויבערשטען פארעכענט פאר זיין טייערע נחלה. און עס זאל ביי דיר מקוים ווערען די לעצטע צוויי ווערטער „חביבין דבקבעתא״. דאס הייסט די זאלסט זיין געליעבט ביי דעם אויבערשטען צו בלייבען ווייטער אויף דיין מקום קביעות, ווי די וואהנסט דארט פון לאנגע יאהרען. נאך די ווערטער איז דער עזריאל פארקערט געווארען אויף א אנדערען מענש, דאס הארץ איז ביי עם געווארען פרייליך און איז שוין ארומגעגאנגען לוסטיג גאנץ יום טוב.

נאך יום טוב צום געזעגענען זענען ארייננעקומען צום שפאלער זיידען עזריאל מיט זיין ווייב, און האבען עם דערצעהלט דאס גאנצע עסק אז דער שכן יעקב האט זיי אויסגעדינגען די מיהל, און זיי האבען היינט גאהר קיין עצה נישט צו זוכען א אנדערע פרנסה און זיי האבען זעהר שטארק געוויינט. דאן האט דער שפאלער זיידע אנגעשריבען אזוי קוויטילע מיט די ווערטער.

„איך שרייב דיר יעקב, אז איך האב געהערט אז דו ווילסט משיג גבול זיין דיין שכן עזריאל. אלזא ווארען איך דיך אז מען טאהר אזוי נישט טוהן. און אויב די האסט עפעס א טענה צו דעם עזריאל'ן זאלסט דו מיט עם האלטען א דין תורה. אז דו וועסט מיך נישט פאלגען וועסט דו חרטה האבען. מען איז נישט מעניש דיפויר איידער מען ווארענט דעם מענש. און אויב די וועסט יא מיך פאלגען וועט דיר גוט זיין״.

הק' לייבוש משפאלי.

דער שפאלער זיידע האט גינעבען עזריאל'ן דאס קוויטילע און האט צו עם אזוי געזאגט. ווען דו וועסט אהיים קומען זאלסט דו באלד געהן צו דיין שכן יעקב, זאלסט עם איבערגעבען דאס קוויטעלע און זאלסט עם זאגען, אז דו ביסט געוועזען ביי מיר, און איך האב דיר מבטיח געוועזען אז דו וועסט בלייבען ווייטער ביי דער מיהל. וועט זיין אזוי, אויב ער וועט הארכען מיינע רייד, און וועט אבטרעטען פון דעם עסק. הרי טוב. און אויב נישט, זאלסט דו דיך גאר נישט וויסען מאכען, נאר זאלסט דיר דינגען ערגעץ א דירה, אבער אין דעם זעלבען דארף, אבער אין א דארף דינעבען. און ווען די צייט וועט קומען זאלסט דו דיך איבערציהן אין דער נייער דירה, און וועלכע דו וועסט נישט דארט לאנג וואהנען, ווארען אין א קורצע צייט ארום, וועט ער זיך ביי דיר בעהטען, צו די זאלסט פון עם

איבערגעמש

איבערנעמען דעם קאָנטראַקט, און מיט גרויסע צרות וועט ער פון דאָרט ענטלויפען.

עזריאל מיט זיין ווייב זענען אַהיים געפאָהרען. ווען זיי זענען נאָר צוהיים געקומען איז עזריאל אַריבער געגאַנגען צו זיין שכן יעקב, און האָט עם איבערגעגעבען דאָס קוויטעלע. אָבער יענער האָט עם דאָס קוויטעלע צוריק געוואָרפען מיט אַ געלעכטער און האָט צו עם מיט עזות אַזוי געזאָגט. "דער רבי וואָס איר זענט ביי עם געוועזען האָט נאָר צוזעשאַפען אין זיין שטאָדט, אָבער דאָ אין דעם דאָרף האָט דער גראַף ראַדזיוויליאָוו צו בעשאַפען" דער עזריאל איז געבליבען אַהיים געגאַנגען מיט גרויס עגמת נפש. נאָהך דעם האָט ער זיך געדינגען אַ דירה אין דעם נאָהנטען דאָרף, די צייט איז אָנגעקומען האָט זיך עזריאל אַרויסגעצויגען פון דער מיהל, און יעקב זיין שכן האָט זיך אויף זיין אָרט אַריינגעצויגען.

עס האָט ניט לאַנג געדויערט, און יעקב'ס ווייב, וועלכע האָט געהייסען פיינא, האָט געדאַרפט צו געהן טבילה. און אַזוי ווי עס איז דאָרט געוועזען ניט ווייט פון דער מיהל אַ ניצעלטעל אויפ'ן וואַסער מיט אַ כשר'ע מקוה, וואָס דאָרט האָבען געפלעגט אַנדערע שכנות אויך צו געהן טבילה זומער צייט, ווען די היטץ איז גרויס, אַלזאָ איז די פיינא אויך דאָ געגאַנגען טבילה, זי האָט זיך מיט גענומען איהר עלטסטע טאָכטער פאַר אַ שומר. און בעוויייל די היטץ איז דאַמאָלס געוועזען גרויס, איז די טאָכטער ניט אַריינגעגאַנגען אין דעם ניצעלטעל, נאָר זי איז געזעסען אויף דער שוועל אונטער די בוימער, וואָס זענען דאָרט געשטאַנען, און די מוטער פיינא האָט זיך געטוהן דאָס איהריגע איינוועהניג.

אָבער דאָ האָט איהר געטראָפען אַ שרעקליכער צופאַל. אַזוי ווי זי איז אַראָב געגאַנגען אויף די טרעפּלעך זיך טובל זיין, האָבען זיך פּלוצלונג אַוועקגענומען די ברעטער, וועלכע זענען געוועזען פון אונטען אין דער מקוה פאַר אַ פאָדלאָגע, אַזוי ווי אַ דנאָה צו אַ קאַסטען, זי האָט אַפילו ניט געקאָנט קיין געשריי טוהן און איז אַראָב אויפ'ן גרונד פון טייך, פאַר שרעק איז זי אויך באַלד פערחלש'ת געוואָרען, און זי האָט שוין מעהר ניט געוויסט וואָס מיט איהר טוט זיך. אַצונד לאָז מען די פיינא לאָזען ליגען אַ מינוט אין וואַסער און מען וועט דיפור דערצעהלען וואָס פאַר אַ שרעקליכעס עס איז דאָ פאָהרגעקומען.

אַזוי ווי די פיינא איז אַריינגעפאַלען אין וואַסער אַריין, איז אויף איהר אָרט אַרויסגעקומען אַ אַנדערע פרוי, וועלכע איז געוועזען די זעלבע הויך וואָס די פיינא, און אויך עטוואָס עהנליך צו איהר. די אַרויסגעקומענע פרוי איז געוועזען אַ שידית פון די וואַסער שדים, וועלכע געפינען זיך אין די גרויסע טייכען, און אַממייסטענס ביי די וואַסער-מיהלען. פיינא'ס טאָכטער וואָס איז געזעסען אויף די שוועל פון ניצעלטעל האָט אַפילו ניט געחלומ'ט

וואס

וואס דא קומט פויר. זי האט זיך אלע מאהל אומגעקוקט צו זעהן, ווי די מוטטער האלט, און זי האט נישט באמערקט קיין שום אומגעוועהנליכעס. איהר האט זיך געדאכט אז דאס איז ווירקליך איהר מוטטער, זי האט גיזעהן דאס אנטוהן אלץ פונקטליך ווי איהר מוטטער. קיין ווארט האבען זיי ביידע נישט גירעדט, נאר ווען זי איז שוין גיוועזן אנגעטוהן, איז זי ארויסגעגאנגען פון דעם גיצעלטעל. די טאכטער איז איהר נאכגעגאנגען ביז אין שטוב אריין, נאכהער איז זיך די טאכטער געגאנגען איהר וועג אביסעל שפּאצירען אין דרויסען פאר דעם הויז, און די שידית איז זיך אריין געגאנגען אין יעקב'ס וואהנונג אריין. דאמאלס איז יעקב נישט גיוועזן אין וואהנונג, ער האט נאך געהאט צו טוהן אין מיהל, אין שטוב איז דאמאלס נאר געוועזן עטליכע פון די יונגע קינדער. וועלכע האבען אויך נאר נישט באמערקט, נאר זיי האבען גירעכענט זיכער אז דאס איז זייער מוטטער. אבער אזוי ווי די קינדער האבען זי ארומגערינגעלט, און יעדעס האט פערלאנגט עפּעס אנדערש, אזוי ווי דער שטיינער איז פון קליינע קינדער ביי זייער מוטטער. דאן האט זי זיי נאר נישט געענטפערט, נאר זי האט זיי דערוויילטערט פון זיך, און האט זיי אלע מאהל נאר אבגעשטיפט פון זיך. דערנאך איז די שידית צוגעגאנגען צו די קיך, און האט ארויסגענומען די טעפלעך מיט'ן גיקעכץ, וואס איז גיוועזן אנגעגרייט אויף נאכט-עסען פאר דעם גאנצען הויזגעזינד. און זי האט אנגעהויבען צו עסען פון די טעפלעך. דאן זענען די קינדערלעך צו געלאפען און האבען אנגעהויבען צו רייסען פון איהר, מען זאל זיי אויך געבען נאכט-עסען, יעדעס האט זיך אויסגעבאטען אגרוים חלק, אזוי ווי זייער געוואהנהייט פלעגט זיין ביי די מוטטער. אבער זי האט זיי נאר נישט גיענטפערט, נאר זי האט זיי פון זיך אבגעשטיפט, אזוי אז יעדעס קינד איז אנידערגעפאלען אויף א גאנדער ארט, און עס איז געווארען צווישען די קינדער א גרויס געוויין. דערווייל האט די גרויסע טאכטער, וואס האט זיך געשפּאצירט אין דרויסען, דערהערט דאס געוויין אין שטוב. איז זי אריין געלאפען אין שטוב אריין זעהן וואס דא טהוט זיך עפּעס, אבער ווי ערשטוינט איז זי געווארען אז זי האט דערזעהן ווי די מוטטער שטעהט ביי די קיך, אין די זעלבע מלבושים וואס זי איז געקומען פון די טבילה, און מיט דער זעלבע פערטשיילע איז זי פערהילט א שטיק איבער'ן פנים, און שטעהט און עסט און האלט נאר אין איין עסען אהן אויפהער עפּעס גאר נישט מענשליך, און די קינדער ליגען אויף דער ערד יעדעס באזינדער און וויינען. דאן איז די גרויסע טאכטער צו איהר צוגעגאנגען און אנגעהויבען צו שרייען, מאמע! מאמע! וואס טהוט זיך מיט דיר, געה אריין אין דיין שטוב אריין וועל איך דיר דערלאנגען עסען, דאס עסען איז דאך אנגעגרייט פיר אלעם וועגען אויף נאכט-עסען, אבער די שידית האט זיך געטוהן דאס איהרעגע, און זי האט זיך אפילו נישט אומגעקוקט צו איהר. די טאכטער איז צוגעגאנגען קוקען איהר אין פנים אריין.

און

און האט געוואלט פון איהר אראבנעמען די פערטשײלע פון קאפּ, דאן האט זי בעקומען פון איהר א שטיפּ אוועק, אז זי איז אויך אנידערגעפאלען און האט זיך ניט צוקלאפּט, און זי האט אויך אנגעהויבען צו שרייען און צו וויינען, בקיצור אלע וואס זענען געווען אין שטיב זענען גילעגען אויף דער ערד און האבען געשריגען און געוויינט, און די שידית איז זיך געשטאנען ביי די קיך און האט נאר גינעסען.

איין קינד האט זיך עפּעס יא געשטארקט, האט זיך אויפגעחאפּט און איז ארויסגעלאפען פערמסר'ען די מוטטער פאר דעם פאטער, דאס קינד איז אריינגעלאפען אין מיהל אריין און האט אנגעהויבען צו שרייען. „טאטע! טאטע! קום נאר געהך אהיים, נאר געהך". יעקב איז צו געלאפען צום קינד. און האט געפרעגט, וואס איז דאס? וואס איז עפּעס געשעהן? אבער דאס קינד האט אנגעהויבען צו וויינען, און פאר שרעק האט עס נישט געקאנט מעהר פערצעהלען נאר די עטליכע ווערטער. „די מאמע האט אונז אלע ניט געשלאגען און זי עסט אליין אויף דאס גאנצע נאכט=עסען". יעקב איז באלד אהיים געלאפען. ער איז אויך באלד צומישט געווארען, זעהענדיג ווי די קינדער ליגען אלע אויף די ערד און וויינען, די גרויסע טאכטער ליגט אויך אויף די ערד און שרייט אויפ'ן קאפּ. דא ביי די קיך ווייטער שטעהט פיינא זיין ווייב און לייריגט אוים דעם לעצטען טאפּ מיט גרויס אפּעטיט און קוקט זיך נאר נישט אום אויף די שטיב. יעקב האט נישט געוויסט וואס דיפּויר צו טוהן, ער האט אנגעהויבען צו שרייען. פיינאלי! פיינאלי! וואס איז מיט דיר גישעהן? ער האט אבער ערשטענס געמיזט באלד צולויפען ראטיווען די גרויסע טאכטער, וואס האט געשריגען זעהר אויף קאפּ=וועהטוג, דער פאטער האט זי אויפגעהויבען און האט איהר פערבאנדעזשירט דעם קאפּ מיט קאלט וואסער. דערנאך איז ער צוגעגאנגען צו דער פרוי און האט אנגעהויבען רײדען צו איהר ווייכע רייד. פיינאלי, מיין ווייב, פיינאלי, זאג מיר וואס איז עפּעס דיר גישעהן, וואס טוט זיך עפּעס מיט דיר? אזוי רײדענדיג צו איר האט ער געוואלט פון איר אראבנעמען די פערטשײלע צו קוקען איר אין פּנים אריין. אבער זי האט עס אויך אשטוים אוועק געטוהן פון זיך אזוי שטארק, אז ער איז אויך אנידער=געפאלען, און איז געווארען זעהר איבערשראקען. אבער ער האט זיך געשטארקט און האט זיך אויפגעהובען, און איז ווייטער צוגעגאנגען צו איר, און האט אנגעהויבען זי שטארק צו בעהטען, זי זאל עם חאָדז איין ווארט ענטפערען, וואס איהר איז. דאן האט די שידית פלוצלונג ארויסגעלאזט פון איהר מויל א אומנעהאריש משונה'דיג קול מיט א גילעכטער, אזוי ווי א טריטץ פון וועלכע חיה אדער בהמה. אלע שטיב מענשען זענען שטארק איבער געשראקען געווארען פון דעם משונה'דיגען טריטץ. נאכהער איז די שידית צוגעגאנגען צו די טיהר, זי האט זיך אויפגיעפענט און איז ארויסגעגאנגען אין הויז אריין. דארט זענען געשטאנען

טרעפּע

טרעפּען אַרויף צו נעהן אויפ'ן בוידעם, ווי עס איז גילעגען אָנגעלעהגט געווגג שטרוי מיט היי. זי איז מיט די טרעפּען אַרויף אויפ'ן בוידעם און האָט זיך דאָרט גילעגט שלאָפען אויפ'ן היי:

ווען יעקב מיט זיין טאָכטער האָבען זיך עטוואָס בערוהיגט, האָבען זיי אָנגעצינדען אַ לאַמטעהר און זענען ביידע אַרויף אויפ'ן בוידעם. האָבען זיי גיזעהן אַז זי ליגט און שלאָפט אויפ'ן היי אין אָנטיעכץ, אין אַלץ מיט דער פערטשיילע פערהילט דעם קאָפּ און פאַרדעקט דאָס פּנים. זענען זיי פּאַמעהליך צוגעגאַנגען צו איר, האָבען זי בעטראַכט און האָבען אָנגעהויבען צו וועקען זי און צו בעהטען ביי איר, זי זאָל מיט זיי אַראָב געהן זאָל זיך לעהגען אין איהר בעט אַריין. אָבער זי האָט זיך פּלוצלונג אויפגיזעצט און האָט אַרויסגעחאַפּט פון יעקב'ס האַנד די לאַמטהער און האָט זי אַראָב געשלייערט פון בוידעם, דערביי האָט זי ווידער אַרויסגעלאָזט פון מויל אַזוי אומגעהאַריגען מריטץ מיט אַ משונה'דיג גילעכטער, אַז זיי ביידע האָבען זיך שטאַרק דערשראָקען און זיינען אַראָב געלאָפען פון בוידעם אין שטוב אַריין. זיי ביידע האָבען אָנגעהויבען אַריין צו קלעהרען און די זאַך, וואָס דאָ איז עפּעס גישעהן, און עס איז ביי זיי געבליבען נישט אַנדערש, נאָר אַז זי האָט זיך ביי די טבילה איבערגעשראָקען זעהר שטאַרק, איבער דעם איז זי פון זינען אַראָב און איז משונה געוואָרען, האָבען זיי זיך איבערגיקלעהרט אַז עס איז גלייכער מען זאָל זי לאָזען שלאָפען ביז אין דער פריה, אפשר אַז זי וועט זיך אויסשלאָפען וועט איהר בעסער ווערען.

צומאָרגענס באַלד אין דער פריה איז יעקב אַרויף אויפ'ן בוידעם האָט ער גיזעהן אַז זי ליגט אויף דעם זעלבען אָרט און שלאָפט נאָך. יעקב האָט נישט געוואָלט איבערוועקען זי, נאָר ער איז שטילערהייט אַראָבגעגאַנגען און איז געגאַנגען זעהן צו דער מקוה וואָס דאָרט טהוט זיך עפּעס. און דאָרט האָט ער טאַקי דערזעהן אַז עטליכע ברעהטער פון די מקוה=פּאָדלינגע שווימען אַרום אויבען אויפ'ן וואַסער. ער האָט זיך אויף דעם זעהר פערוואונדערט, און האָט גענומען אַ גאַנץ לאַנגען שטעקען און האָט געפּרובט אַריין צושטעקען אין מקוה אַריין. דאַן האָט ער זיך ערקונדיגט אַז עס פעהלט טאַקי ווירקליך די פּאָדלעגע פון דער מקוה. דאַן האָט יעקב געזאָגט, אָט אַצונד זעה איך שוין די ריכטיגע אורזאַכע וואָס זי איז אַזוי שטאַרק איבערגעשראָקען געוואָרען. יעקב איז אַהיים געגאַנגען און האָט דאָס באַלד דערצעהלט פאַר די טאָכטער, אַז נישט אַנדערש נאָר זי האָט זיך דערשראָקען אַריינגעהנדיג אין מקוה, בעוויל די ברעהטער פון די פּאָדלינגע האָבען זיך אונטער איהר אָבגעריסען, און זי איז שיעור נישט דערטרינקען געוואָרען. אַ בעווייז אַז די אָבגעריסענע ברעהטער שווימען נאָך אַרום איבערוועהניג, זיי האָבען זיך ביידע געשטאַרקט דאָס האַרץ, אַז געוויס וועט זי געהיילט ווערען דאָרך רפואות פון אַ גוטען דאָקטאָר.

אין דער פריה זיינער גיין, ווען אַלע קונדער האָבען זיך שוין געהאַט אויפגעהויבען, און עס איז שוין געווען אָנגעגרייט דאָס גיקעכץ פון אָנבייסען פאַר אַלע, איז פּלוצלונג די שידית אַריינגעקומען פערהילט דעם קאָפּ און פאַרדעקט דאָס פּנים מיט דער פערטשיילע, פונקט אַזוי ווי געכטען, זי האָט באַלד צונעמען דאָס נאַנצע גיבעקץ און פאַרטעך אַריין, און די צוויי טעפּלעך מיט'ן גיקעכץ האָט זי אויך צו גענומען, און איז מיט דעם אַלעם אַרויף צוריק אויפ'ן בוידעם, דאָרט האָט זי דאָס אַלץ אויפגיגעסען. און דאָס איז נאָך נישט אַזוי פון די גרויסע וואונדער, וואָרען נישט בחנם זאָגט די וועלט אויף אַ פרעסער, „ער פרעסט אַזוי ווי אַ טייוועל". ווען זי האָט שוין געהאַט אויסגעליידיגט די טעפּלעך, האָט זי די טעפּלעך אַ וואָרף אַראָב געטהון פון בוידעם, דערנאָהך האָט זי זיך צוריק געלעהגט שלאָפען אויפ'ן היי. אַלע שטיב מענשען האָבען מורא געהאַט אַרויף צו געהן צו איהר אויפ'ן בוידעם, זי זאָל נישט עטעצען אָנחאַפּען און אַראָב שליידערען פון בוידעם אויף די ערד. זיי האָבען זיך נאָר ערלויבט צו שטעהן אויף די טרעפּ און צו זעהן פון דערווייטענס וואָס זי טוהט, ווען עס איז געקומען מיטטאָג צייט, און עס איז שוין געווען גרייט דאָס גאַנצע עסען איז די שידית ווייטער פּלוצלונג אַראָב געקומען און האָט אַלץ פערנימען געשווינד, און איז מיט אַלעם צוריק אַרויף אויפ'ן בוידעם. דאָרט האָט זי דאָס אַלץ ווייטער אויפגיגעסען, נאַכהער די ליידיגע טעפּלעך אַראָב גיוואָרפען, און האָט זיך צוריק געלעהגט שלאָפען אויפ'ן היי.

עס זענען אַזוי פערביי געגאַנגען דריי טעג, אין די שידית האָט דאָס זעלבע געטוהן ביי יעדען מאָהלצייט, און זיי האָבען געמוזט יעדעס מאָהלצייט צוויי מאָהל קאָכען, איינמאָהל פאַר די שידית, און איינמאָהל פאַר'ן הויזגעזונד. דען פירטען טאָג האָט יעקב'ס עלטסטע טאָכטער געזאָגט צום פאָטער. טייערער פאָטער! וואָס וועט זיין אונזער תכלית? די זעהסט דאָך אַליין אַז אויף אונז איז געקומען אַ גרויסע צרה, אפשר איז אויף אונז אויסגעגאָסען גיוואָרען די שטראָף צוליעב דעם, וואָס מיר האָבען אַוועק גענומען די פּרנסה פון עטליכע פאַמיליעס, וואָס האָבען דאָ אַזוי לאַנג גילעבט, עזריאל מיט זיינע זוהן און איידעמעס. לויט מיין פערשטאַנד וואָלט גלייך גיוועזען מען זאָל פון דאַנעט אָבטרעטען און מען זאָל די מיהל צוריק געבען אין עזריאל'ס האַנד אַריין, אפשר אין דעם זכות וועט מיין טייערע מוטטער געהיילט ווערען. ביי דעם ריידען האָט זי אויסגעבראָכען מיט אַגרויס געוויין. אָבער איהר פאָטער יעקב איז געוועזען אַ מענש מיט זעהר אַ האַרטען חאַראַקטאָר, דער צו נאָך אַ אויפגיקלעהרטער און אַ גאַנצער „חכם". האָט ער גאָך זיך אָנגעבייזערט אויף די טאָכטער און האָט צו איר געזאָגט, איך בעהט דיך זאָלסט שוין מעהר נישט ריידען צו מיר אַזעלכע נאַרעשע רייד. וואָרען ווען דאָס משוגעת וואָלט צו איר געקומען פּלוצלונג אָהן אַ שום

אורזאַכע. דאַן וואָלט מען אפשר געדאַרפט אַזוי איבער צו קלערען, אָבער היינט אַז מיר זעהן קלאָהר די אורזאַכע פון וואָס זי איז איבערגעשראָקען געוואָרען אַזוי שטאַרק, און זי איז דאָך דעם צומישט געוואָרען אין איהר פערשטאַנד. ווי מיר זעהן אַז אין דעם איז נאָר שולדיג די ברעהטער פון די פאָדלינגע, וואָס זענען געוויס שוין גיווען פערפוילט, און האָבען זיך דאָרט שוין מעהר נישט געקאָנט דערהאַלטען. נו וואָס פאַר אַ שייכות האָט דאָס צו דעם וואָס מיר האָבען אויסגעדינגען עזריאל'ן די מיהל? צו איבער דעם האָבען זיך די ברעהטער דערבייזערט און האָבען אָנגעהויבען צו פוילען? מיין קינד. צו הערט זיך דען נישט אויף פיעל ערטער, אַז מענשען ווערען משוגע אָהן אַ מיהל אויסדינגען? היינט לעהגסט די מיר פויר אַזאַ נאַרישקייט, אַז מיר זאָלען נאָך די פרנסה אויך היזק האָבען. דאָס וואָלט דיך הערשט טאַקי געווען פון אונז אַ רעכט משוגעת. נור ווייסט דו וואָס איך וועל טוהן, איך וועל פאָהרען אין שטאָדט אַריין און וועל ברענגען אַ גרויסען דאָקטאָר. וועלען מיר הערען וואָס דער דאָקטאָר וועט זאָגען דער צו. דערווייל איז אַרויסגעגאַנגען אַ קול אויפ'ן גאַנצען דאָרף אַז פיינאַ'לע די אַרענדאַרקע איז משוגע געוואָרען, פון וואָס עזריאל האָט זיך אויך באַלד דערוויסט, און עס איז עם אַביסעל גרינגער געוואָרען אויפ'ן האַרץ, גלויבענדיג זיכער אַז דאָס איז אַ אָנהייב פון זיין הילף, וואָס דער שפּאָלער זיידע האָט עם מבטיח גיווען.

יעקב איז געפאָהרען אין שטאָדט אַריין און האָט געבּרענגט טאַקי אַ גרויסען דאָקטאָר. ער האָט דעם דאָקטאָר קלאָהר געמאַכט אין דעם עסק, ווי אַזוי עס איז מיט די פיינאַ צוגעגאַנגען. דער דאָקטאָר האָט דאָך אָבער דאָרכאויס געדאַרפט זי אָנצוקוקען און צו בעטראַכטען. האָט מען אָנגעהויבען צו קלערען עצות ווי אַזוי דאָס קאָן זיין, איז ביי זיי אַזוי אָנגעקלעהרט געוואָרען. אַז מען זאָל באַשטעלען צו דעם פיער געזונדע פויערען, און מען זאָל וואַרטען ביז זי וועט אַליין אַראָבקומען נעמען דאָס עסען, דאַן זאָל מען זי חאַפּען מיט געוואַלד און צוהאַלטען, אַז דער דאָקטאָר זאָל זי קענען בעטראַכטען. יעקב האָט אַלס פאָרבּרייטעט, און מען האָט זיך דערוואַרט ביז זי איז אַראָבגעקומען. זי איז זיך גלייך צוגעגאַנגען צו די קיך, כדי צו נעמען די מעפּלעך גיקעכץ, מיט דער פערטשיילע איז זי ווייטער געווען פערהילט איבער'ן פנים אַזוי ווי שטענדיג. דאַן איז צו געשפּרינגען צו איהר דער שטאַרקסטער פויער פון די פיער אָנגעגרייטע פויערען, און האָט זי אַ חאַפּ אָהן געטוהן ביי די האַנד. און דער רגע האָט זי אַ מריטין אַרויס געטוהן מיט אַ אומגעהעריש געלעכטער. און האָט מיט דער אַנדערע האַנד אָנגענאָסען דעם פויער אין פנים אַריין מיט דעם הייסען טעפּעל גיקעכץ, אַזוי אַז דער פויער איז אָנגעבריהט געוואָרען און האָט געמאַכט אַ געוואַלד. דאַן האָבען זיך אַלאָז געטוהן צו איהר

די אַנדערע דריי פויערן. נאָכער זי האָט זיך פון זייערע הענד גלייך אַרויסגעדרייט, און האָט מיט דעם לײדיגען אײזערנעם טאָפּ אָנגעהויבען צו האַקען די דריי פויערן איבער די קעפּ, ביז זיי זענען געוואָרען שרעקליך פערוואונדעט און פערגאָסען מיט בלוט. אַלע פויערן האָבען אָנגעהויבען שטאַרק צו שרייען און זענען פון איהר ענטלאָפען, דעסט גלייכען אויך דירעשט שטיב מענשען איז געפאַלען אַ גרויסע אימה און זענען אַלע ענטלאָפען, טייל דאָרך די טיהר, און טייל זענען אַרויסגעשפּרינגען דאָרכ'ן פענסטער, און די שירית איז געבליבען אַליין אין שטיב. נאָהך דעם האָט זי פערנומען, אַזוי ווי איך געוואָהנהייט, דאָס גאַנצע עסען וואָס זי האָט נאָר געפונען, און איז זיך צוריק אַרויסגעגאַנגען אויפ'ן בוידעם.

ווען יעקב מיט דעם דאָקטאָר האָבען דערזעהן, אַז זי איז זיך שוין אַרויפגעגאַנגען מיט'ן עסען אויפ'ן בוידעם, זענען זיי הערשט צוריק אַריינגעגאַנגען אין שטיב און האָבען אָנגעהויבען ווייטער צו קלערען עצות וואָס מען זאָל טוהן. דערביי האָט דער דאָקטאָר מסכים געווען צו יעקב'ס מיינונג, אַז זי איז טאַקי נאָר משוגע געוואָרען דאָרך דעם דערשרעקעניש פון מקוה, און דער דאָקטאָר האָט נאָך צו געגעבען, אַז אַלע משוגעים פון דעם מין משוגעת זענען אין די ערשטע חדשים אַזוי שטאַרק ווי די פערד, און זיי עסען אויך ווי די פערד. האָט זיך דאַן יעקב אָנגערופען צו זיין טאָכטער מיט די ווערטער. זעהסט אַז דער דאָקטאָר איז מסכים צו אַלע מיינע רייד, אַז דאָס משוגעת איז איהר נאָר געקומען פון דער שרעק פון מקוה, אָבער נישט פון דעם אויסדינגען די מיהל. יעקב האָט אָנגעהויבען צו בעהטען דעם דאָקטאָר, ער זאָל דאָך עפּעס אויפטהון, ווי אַזוי זי צו היילען. דער דאָקטאָר ווייטער, אַז ער איז שוין דאָ געווען אויפ'ן אָרט, האָט ער דאָך עפּעס געמוזט זאָגען אַ עצה, ער זאָל נישט אהיים פאָהרען מיט די לעהדיגע האַנד. דער דאָקטאָר האָט לאַנג געקלערט, און איז געפאַלען אויף אַזאַ עצה, ער האָט צוגערופען יעקב'ן מיט זיין טאָכטער און האָט צו זיי אַזוי געזאָגט. וויסען זאָלט איר, אַז אַזוי באַלד איר וועט אַלע טאָג אָנגרייטען פאַר די משוגענע אַזעלכע סעודות, דאַן וועט זי אַלע מאָהל נאָך שטאַרקער ווערען, און זי וועט זיך נישט לאָזען היילען. אַלזאָ איז מיין עצה, איר זאָלט אויפהערען איהר אָנצוגרייטען, נישט קיין געבעקטץ און נישט קיין געקעכטץ. איר מוזט אָנגרייטען עסען פאַר'ן גאַנצען הויזגעזינד ביי אַ שכן און דאָרט זאָלט איר עסען, און דאָ זאָל מען אַלע טאָג אָנגרייטען פאַר די משוגענע צוויי טעפּ געקעכטץ, אין איין טאָפּ זאָל ווערען געקאָכט בלוים וואַסער מיט עטליכע גרויסע ביינער פון פלייש, זי זאָל מיינען אַז דאָס איז אַ יאָהך מיט פלייש. אין דעם צווייטען טאָפּ זאָל זיך קאָכען אויך נאָר בלוים וואַסער מיט עטליכע שטיקלעך קאַרטאָפּעל, כדי

נאר

נאָר איהר דאָס לעבען צו דערהאַלטען. ווײַטער אויסער דעם זאָל מען אין דער שטיב קײן שום עסענוואַרג ניט איבערלאָזען, אין אַזוי נאָהך וועט איהר ווילדער קראַפּט אַלע מאָהל שוואַכער ווערען, ביז זי וועט שלאַף ווערען און וועט שוין ניט קאָנען אַראָבנעהן פון דעם גילעהנער דאַמאָלס זאָל מען זי אַראָבנעמען פון בוידעם, אָבוואַשען זי אין אַ וואַנע און לעהגען זי אין אַ בעט אַרײַן. נאָהך דעם זאָלט איר שיקען נאָך מיר, ווייל איך שוין דאַן קאָנען איר אײַנגעבען רפואות צו היילען זי פון דעם משוגעת. און כדי דאָס אָבשוואַכען זי זאָל גיכער צו געהן, האָט דער דאָקטאָר פערשריבען אַ ריצעפּט, אַרײַן צו טוהן אַלע טאָג ביסלעכווייז און די טעפּ ניקעכטיג אַרײַן, וואָס מען וועט פאַר איהר אָנגרייטען. די עצה איז יעקב'ן זעהר שטאַרק געפעלען. ער האָט דעם דאָקטאָר בעדאַנקט פאַר זײַן קלוגע עצה, און האָט עם גוט בעלוינט און אָבגעשיקט אַהיים.

צומאָרגענס האָבען זיי געטהון אַזוי ווי דער דאָקטאָר האָט געהייסען. פאַרען גאַנצען הויזגעזינד האָט מען אָנגעגרייט עסען בײַ אַ שכן, און דאָ האָט מען אָנגעגרייט צוויי טעפּ מיט גאָר ניט. עס איז געקומען די צײַט פון עסען, איז זיך די שידית אַרײַנגעקומען אין שטוב אַרײַן אַזוי ווי אַלע מאָהל, און האָט אָנגעהויבען זוכען עסענוואַרג. זי האָט אָבער גאָר ניט געפונען, איז זי ווײַטער צוגעגאַנגען צו די טעפּ האָט זי באַלד דערקאָנט אַז מען האָט זי אָבגענאַרט. האָט זי קודם אַרויסגעשטיפּט די עטליכע קינדער, וועלכע זענען דאַמאָלס אין שטוב געוועזען. נאַכהער האָט זי גענומען אַ מעסער און האָט צושניטען דאָס גאַנצע בעטצײַג, די פעדערען האָט זי אַרויסגעלאָזט אויפ'ן ווינד דאָרכ'ן פענסטער, און אַלע קעך־כלים האָט זי צוהאַקט און צובראָכען וואָס זי האָט נאָר געקאָנט. בקיצור זי האָט אָנגעמאַכט אַגרויסען שאָדען אין שטוב. און דערנאָך איז זי זיך אַרויף געגאַנגען אויפ'ן בוידעם און האָט זיך צוריק געלעהגט אויף איהר אָרט. אַזוי ווי מען האָט געזעהן די פעדערען פליהן דאָרכ'ן פענסטער, זענען אָנגעקומען צו לויפען פיעל מענשען. יעדער האָט אָבער מורא געהאַט אַרײַן צו געהן אין שטוב. באַלד זענען אויך אָנגעקומען יעקב מיט זײַן גרויסע טאָכטער מיט דירעשט הויזגעזונד, און זענען אַרײַנגעלאָפען אין שטוב אַרײַן זעהן דעם חורבן וואָס דאָרט איז געשעהן. דאַמאָלס האָבען זיי הערשט פערשטאַנען וואָס פאַר אַ דומהייט דעם דאָקטאָרס עצה איז געוועזען. זיי האָבען אויך באַלד אָנגעהויבען איבער צו קלערען וואָס שפּעטער וועט זײַן. ווען זי וועט ווײַטער אַראָבקומען מיטטאָג צײַט און וועט אויך גאָר ניט געפונען קײן עסענוואַרג. זיי האָבען מורא געקריגען זי זאָל זיך ניט אַרײַנכאַפּען צום שכן, אָדער גאָהר אין מיהל אַרײַן, און דאָרט ווײַטער מאַכען אַזוי שטיינער חורבן. איז בײַ זיי געבליבען אַז מען זאָל געשווינד אָנגרייטען גיבעקטע מיט צוויי טעפּ גיקעכיג, אַזוי ווי זיי האָבען געפלעגט

אָנצוגרייטען ביז אַהער, כדי אַז ווען זי וועט אַראָבקומען זאָל זי שוין האָבען גרייט דאָס עסען. אַזוי נאָהך קאָן זיין אַז זי וועט שוין קיין שאָדענס נישט מאַכען. זיי האָבען אַזוי געטהון, און ווען עס איז געקומען די צייט פון מיטטאָג איז די שידית אַראָבגעקומען. אַלע זענען דאַמאָלס אַרויסגעלאָפען פון שטיב. אָבער זי האָט שוין טאַקי קיין שום שאָדען נישט געמאַכט, נאָר זי האָט פערגומען דאָס גאַנצע עססענוואַרג און איז צוריק אַרויף אויפ'ן בוידעם אַזוי ווי שטענדיג. דאַמאָלס האָבען זיי הערשט פערשטאַנען אַז קיין אַנדערע עצה האָבען זיי נישט, נאָר זיי מיזען אָנגרייטען אַלע טאָג אַמוועגינסטענס צוויי מאָהל עפּאָהר גיבעקץ מיט צוויי טעפּלעך גיקעכטץ, אַזוי נאָהך וועט זי זיי לאָזען צו רוה און אויך וועלען זיי קאָנען אפשר אַרייננטוהן אין גיקעכץ אַזעלכע רפואות צו הזיקען זי, און זי זאָל די רפואות נאָר נישט שפּירען.

אַציינד וועט מען דאָ איבערלאָזען די שידית אין יעקב'ס הויז, מען זאָל איהר דאָ אָנגרייטען אַלע טאָג צוויי גוטע סעודות. און מען וועט צוריק גיהן זעהן וואָס עס האָט זיך פּאַסירט מיט די ריכטיגע פיינא נאָכ'ן אַריינפאַלען אין וואַסער אַריין.

דער טייך, וואָס אויף עס איז געשטאַנען די מיהל, וואָס יעקב האָט אויסגעדינגען, און אויך די מקוה, וואָס פיינא איז דאָרט אַריינ=געפאַלען, האָט זיך געפונען בערך אַ האַלבע מייל ווייט פון דעם גרויסען בשוויסטען טייך, וואָס ריפט זיך „דנעפּר", אין וועלכען עס גיהן שטענדיג אַדאָרך האַנדעלס=שיפען, און דער טייך פון יעקב'ס וואַסער מיהל איז מיט אַ שטאַרקען שטראָם אַריינגעפאַלען אין דעם גרויסען טייך „דנעפּר". ביי די ברעגעס פון „דנעפּר" רעכטס און לינגס געפונן זיך פיעל דערפער און אויך גרויסע שטעדט. צווישען די דערפער און שטעדט געפונען זיך גרויסע שטרעקעס אומבעזעסענע, וועלכע באַשטעהן פון גרויסע וועלדער, לאַנגע פעלדער אָדער ווילדע סטעפּעס, וואָס דאָרט וואַקסט נידעריגע גראָהז וועלכעס ענטהאַלט ביז צוויי עהלען די הויך. עס געפינט זיך אויך גאַנצע שטרעקעס פון פיעל מיילען צוזאַממען וואָס שטעלען פויר אַ וויסטע מדבר פון בלוים זאַמד אָהן אַ שום געוויקס.

און אַזוי ווי די פיינא איז אַרייגעפאַלען אין וואַסער איז זי פון גרויס שרעק באַלד פערחלשט געוואָרען און האָט שוין נישט געוויסט וואָס מיט איר טוט זיך. עס איז איר אָבער אַ נס געשעהן אַז זי איז נאָר נישט אַראָבגעפאַלען אויפ'ן גרינד, נאָר דער שטראָם פון טייך האָט זי מיט געשלעפּט, און זי איז באַלד געפויר געשווימען און איז אַזוי געשווימען שנעלל מיט'ן שטראָם פון טייך ביז זי איז אַריינגעפאַלען אין „דנעפּר".

און אַזוי ווי דאָס וואַסער פון „דנעפּר" געהט אויך שטענדיג מיט אַ שטאַרקען שטראָם, איז זי נאָך געשווימען אויפ'ן דנעפּר אויך עטליכע מייל, און זי

איז

איז געבליבען ליגען ביי דעם ברעג פון דנעפר אויף א זאמד און א אויסבאזעסען געגענד. זי איז אזוי געלעגען אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד ביז די זון האט אנגעהויבען אין דער פריה אויף איר ארויף צו ווארפען איהרע הייסע שטראלען. דאן האט זי זיך ערוועקט פון חלשות און האט גיעפענט איהרע אויגען. זי איז געבליבען זעהר ערשטוינט זעהנדיג אז זי ליגט א נאקעטדיגע אונטערן הימעל נעבען א ים. זי איז נאך גיוועזען א ביסעל צומישט און האט נאר נישט גידענקט ווער זי איז, און וואס מיט איר איז גישעהן, ווי אזוי זי איז דא פערווארפען געווארען. זי האט אין אנפאנג נישט גיקלערט אויף קיין שום זאך, נאר זי האט אנגעהויבען זוכען א ארט ווי צו בעהאלטען זיך. נישט וויט פון דעם ארט האט זיך געפונען א „קעמפא“ פון פיעל בוימער, וועלכע האבען פערנומען א גרויס ארט ביי דעם ברעג פון דנעפר, און זיי האבען זיך אויך אריינגעצויגען אויף א בערגעל אין דנעפר אריין. פייגא איז זארט אהין געלאפען און האט זיך בעהאלטען אויף דער „קעמפא“ צווישען די נידעריגע בוימער און האט זיך אנידערגעזעצט אב צו רוהן. דאן האט זי שוין אנגעהויבען גוט אריינצוקלערען אין דער זאך, ווער זי איז, און ווי אזוי זי איז דא אהער געקומען, און בעסלעכווייז האט זי צוריק בעקומען דעם כח פון זכרון מיט'ן פאלקאמענעם פערשטאנד, און האט זיך דערמאנט ווער זי איז, און ווי אזוי זי איז אריין געפאלען אין טיעף אריין ביי די מבילה. האט זי הערשט אנגעהויבען צו פערשטיין, אז עס איז איר א גרויס נס גישעהן וואס זי איז נישט דערטרונקען געווארען, נאר דאס וואסער האט זי אהער פארשלעפט, שווימענדיג אין א בעוואוסטלאזען צו שטאנד אויפ'ן וואסער. זי האט אבער נישט געקאנט וויסען ווי זי געפינט זיך. בעווייל דער דנעפר איז אויף דעם ארט גיוועזען זעהר ברייט, און זי האט נישט געקאנט זעהן דעם אקעגענאיבערדיגען ברעג. האט זי גיקלערט אז זי איז פארשלעפט געווארען אין א ים אריין, און דער ים האט זי ארויסגעווארפען. האט זי אנגעהויבען זעהר שטארק צו זארגען און צו וויינען, ווער ווייסט ווי פיעל הונדערטער מיילען זי איז פערווארפען געווארען וויט פון איהר היים, און ווער ווייסט צו זי וועט נאך אמאהל קאנען אהיים קומען א לעבעדיגע, זעהן זיך מיט איהר מאן און מיט איהרע קינדערלעך.

פייגא האט אזוי לאנג געוויינט ביז זי האט אנגעהויבען שפירען הונגער. דאן האט זי איבערגיקלערט אז דאס דארף זי ערשטענס זעהן צו פערזארגען זיך מיט עפעס א לעבענס מיטעל, זאל נישט שטארבען פאר הונגער. און אנהויב האט זי גירעכענט ארויף צו קלעטערן אויף א הויכען בוים און אויסקוקען, אפשר וועט אדארך גיהן עפעס א שיף, דאן וועט זי שרייען הויד, ד. ה. שיף זאל דערהערען. און צו קומען דא אהער צו פארנעמען זי. עס איז אבער דאמאלס בעוויסט גיוועזען אויף דער וועלט אז אויפ'ן ים געפינען זיך ים־רויבערס, וואס פאנגען מענשען

און פערקויפען זיי פאר קנעכט אדער דינסטען. האט זיך אלזא פיגא מיישב גיוועזען אז דער פלאן טויג נישט. ווארען זי קאן אנטרעפען פינקט אויף א שיף פון רויבערס. וועט זי דאך שוין זיין כעפאלען אויף עוויג. איז פאר איהר גלייכער דא פון הינגער צו שטארבען, איידער אריינצופאלען אין אזעלכע הענד. אז דער הינגער האט איהר אבער אנגעהויבען גוט צו פייניגען. האט זי אנגעהויבען זוכען אויף די קעמפא אויב עס וואקסט נישט עפעס וואס זאל טויגען צום עסען. אויף איהר גליק האט זי דערזעהן אז עס וואקסט דארט זעהר פיעל רויטע יאגדעס, אזוי ווי זאמד אין דער ערד. זי האט זיך באלד צוגעכאפט צו די שעהנע פרוכטען און האט זיך מיט זיי דערקוויקט דאס הארץ. אויך האט זי דערזעהן אז אויף דער קעמפא וואקסען זעהר פיעל ניסען־בוימער. בעלייגט פיל מיט גוטע נים. זי האט זיך אנגעריסען אביסעל נים אויך און האט זיי גיגעסען. דאן האט זי גערדאנקט און געלויבט דעם אויבערשטען, וואס זי איז חאטש פערוואקפען געווארען אויף אזא ארט. ווי זי וועט נישט שטארבען פון הונגער.

דעם ערשטען טאג האט פיינא, גאהר קיין שום וויכטיגע זאך נישט געטוהן. זי איז א גאנצען טאג נאר גילעגען בעהאלטען צווישען די גידעכטע בוימער. איבערקלערענדיג אפשר קומען אויף דעם ארט ביי טאג עפעס שלעכטע מענשען. דאך האט זי עטליכע מאהל אין טאג ארויף גיקלעטערט אויף א הויכען בוים. אומצוקוקען זיך אויב אויף דעם וואסער שווימען נישט עפעס קיין שיפען. דעסט גלייכען האט זי זיך דארט אומגעקוקט אויף דעם געגענד פון דער טריקעניש. אויב מען זעהט נישט עפעס קיין מענשען. אבער זי האט קיין מענש נישט גיזעהן. סיי אויפ'ן וואסער און סיי אויף דער טריקעניש. אויסער וואס זי האט דארט בעמערקט פערשידענע פויגלען. וואס האבען דארט אויף דער קעמפא געהאט זייערע נעסטען. אויך האט זי זיך אלע מאהל איבערגעשראקען פון די זייאנציען וואס זענען ארום געלאפען דארט צווישען די בוימער. עס איז געקומען פארנאכט. האט פיינע באמערקט אז עס הויבט אהן טונקעל צו ווערען האט זי אנגעהויבען קלערען וועגען א גילעגער. זי האט זיך אויסגעזוכט אויף דעם א בעקוועמט ארט. און האט אנגעריסען פיעל בלעטער מיט דינע צווייגעלעך און האט זיך געמאכט פון דעם א ווייך גילעגער. דערנאהך האט זי ווייטער אנגעריסען לאנגע און דינע צווייגען מיט ווייכע גידעכטע בלעטלעך. און האט זיי אדאורך געפלאכטען, דאס זאל איהר ניטצען פאר א צודעק אויף ביינאכט. זי האט זיך אויך אנגעריסען פיעל יאגדעס מיט נים. פון וועלכע זי האט זיך אנגעגעסען און איז זאט געווארען. נאהך דעם האט זי זיך גילעהנט שלאפען.

דעם צווייטען טאג איז פיינא אויפגעשטאנען גאנץ פריה, און האט זיך שוין ערלויבט אביסעל ווייטער צו באזוכען די קעמפא. זי האט געפינען א הויכערען בוים און האט ארויף גיקלעטערט אויף דעם בוים. כדי זי זאל

קאנען בעסער בעטראַכטען דעם געגענד אַרום און אויב עס געפינט זיך נישט עפּעס אַ דאָרף אָבער אַ שטאָדט נישט ווייט פון דער קעמפּא. זי האָט אָבער נישט דערזעהן קיין שום באַזעצטען אָרט, נאָר בלוים מדבר. אויסער וואָס פון איין זייט קעמפּא האָט זי דערזעהן. ווי עס ציהט זיך אַ גרויסע שטרעקע בעוואַקסען מיט הויך גראָהז. אַזאַ שטרעקע רופט מען אין רוסלאַנד מיט׳ן נאָמען „סטעפּעס“. זי האָט זיך געלאָזט געהן צו דעם אָרט און האָט בעטראַכט די גרעזער. האָט זי גיזעהן אַז דאָס איז ווילדע גרעזער. נאָר דאָך בעווייל דיא גרעזער זענען געוועזען הויך בערך צוויי עהלען. און זיי זענען אויך געוועזען גאַנץ גדיך. האָט זי אויסגעריסען די גרייזער וויפיעל זי האָט נאָר געקאָנט. און האָט געמאַכט פון זיי צוויי גרויסע בינטלעך. מיט וועלכע זי איז צוריק געגאַנגען אויף איהר אָרט צווישען די בוימער. און אַזוי ווי זיך האָט זי געפלעגט אין דיא יונגע יאָהרען צו לערנען פלעכטען קיישעלעך און שטריקען טישטיכער מיט פויערהאַנגען. איז איהר איינגעפאַלען אַז זי זאָל זיך פון די לאַנגע ווייכע גרעזער אויספלעכטען עפּעס אַ מלבוש. זי האָט זיך גענומען פלייסיג צו דער אַרבייט, און האָט אָנגעהויבען צו פלעכטען דאָס ווייכע שטרוי. אַזוי ווי מען פלעכט די ראָגזעס. און זי האָט זיך אויסגעפלאָכטען פון דעם ווייכען שטרוי צוויי גרויסע ראָגזעס. און אויך אַ לאַנגען און אַ ברייטען פאַסעק. איין ראָגזע האָט זי זיך צוגעפּאַסט צום לייב עס זאָל איהר דינען אַנשטאַטס קלייד. און אויף דעם קלייד האָט זי זיך צוגעפּאַסט די גאַרטעל, די אַנדערע ראָגזע האָט איר געדינט אַנשטאַטס פערטשיילע איינצוהילען זיך. גאַנצע דריי טעג האָט זי געאַרבייט ביי די צוויי ראָגזעס. נאָהך דעם האָט זי ווייטער אָנגעהויבען קלערען וועגען שוהך אויף דיא פיס. בעווייל זי האָט זיך שוין נישט איינמאָהל געהאַט צו שטאָכען די פיס. אַרומגעהנדיג באַרפיס אויף די קעמפּא. זי האָט צוליעב דעם אָנגעזיכט ביי דעם ברעג פון „דנעפּר“ אַ ליימענדיג אָרט, און האָט אַרויסגענומען ליים, צוגעמישט זאַמד מיט וואַסער, און האָט אויסגיקנעהטען דער פון אַ פאָרם פון אַ פיס זי האָט עס געלאָזט אויסטריקענען אויף די זון ביז עס איז גוט פערהאַרטעוועט געוואָרען. אויף דעם פאָרם האָט זי זיך אויסגעפלאָכטען פון דעם ווייכען שטרוי אַ פּאָהר שוהך. דאָס האָט זי געפלאָכטען געטאָפּעלט עטליכע מאָהל. כדי די שוהך זאָלען אַרויסקומען האַרט. אויך האָט זי אָנגעזיכט ביי דעם ברעג פון דנעפּר די שאָלען פון טשאַריפּאַהעס וואָס דער דנעפּר וואַרפט אַרוים. זי האָט אויסגעקליבען די וואָס האָבען שאַרפע ראָנדען. און דאָס האָט איהר געדינט אַנשטאַטס אַ מעסער, מיט וועלכע זי האָט גיקאָנט גרינג איבערשניידען אַ דינע זאַך. מיט די אַרבייט פון די צוויי ראָגזים און די שוהך האָט זי זיך פערנומען אַ גאַנצע וואָך. אויסער דעם האָט זי זיך צוגעברענגט נאָך בינטלעך שטרוי פון דעם לאַנגען און ווייכען גראָהז, און האָט זיך פאַרבעסערט דאָס גילעגער וועלכעס זי האָט זיך געמאַכט צווישען צוויי נאָהנטע בוימער. ווי זי האָט פערבינדען

און פערקניפּט די צווייגען פון די צוויי בוימער. און האָט אַרויפגעלעהנט אין דער הויך בינטלעך שטרוי, זאָלען ליגען אין דער קרים, אַזוי ווי אַ דעכעל, כדי זי זאָל זיין בעוואָרענט פאַר אַ רעגען. בקיצור אין די ערשטע וואָך האָט זי זיך שוין געהאַט ערוואָרבען אַ מלבוש מיט אַ פּאָהר שוהך מיט אַ דירה'לע. און קיין עסען, דאָס לעבען זיך צו דערהאַלטען, האָט איהר אויך ניט געפעהלט.

די צווייטע וואָך האָט שוין פיינא אָנגעהויבען צו קלערען, וואָס וועט דאָ זיין איהר תכלית. ווי לאַנג וועט זי דאָ זיין אַלץ נאָר אויף די קעמפּא. און זי האָט אָנגעהויבען צו טראַכטען עצות, ווי אַזוי אַ ידיעה צו געבען אויף די באַזעסענע וועלט, אַז זי געפינט זיך דאָ אין דער וויסטעניש. זי איז געפאַלען אויף אַזאַ המצאה. אַזוי ווי זי איז געוועזען פון די יונגע יאָהרען אָהן געלערענט אין די מלאכה פון פלעכטען, און שרייבען האָט זי אויך געקאָנט, האָט זי זיך גענומען צום פלעכטען קליינע קעשעלעך פון דינע צווייגעלעך און פון דעם שטרוי. וואָס זי האָט זיך אַלע מאָהל געבראַכט פון די סטעפּעס. די קעשעלעך האָט זי זעהר שעהן אויסגעפלאָכטען, מיט אַ צודעקעל, זיי זאָלען קאָנען זיין פערמאַכט. אויך האָט זי אָנגעבראָכען פון די בוימער צוויי גראָבע צווייגען. אויף וועלכע זי האָט אויסגעקריצט מיט די שאָהלען פון די טשערעפּאַכעס אויף איין צווייג אידיש געשריבען, און אויף דער צווייטע צווייג רוסיש געשריבען פאָלגענדע ווערטער:

„מודיע צו זיין יעקב רייף, אַז איך פיינא זיין ווייב געפין זיך אין אַ וואַלד נעבען דעם ברעג“.

די צוויי קעשעלעך האָט זי דערפילט מיט רויטע יאַגדעס און מיט ניס, און האָט זיי פערמאַכט מיט די דעקלעך. צו יעדען קעשעלע האָט זי צוגעקניפּט איין צווייג מיט אַ אויפשריפט. און די ביידע קעשעלעך האָט זי אויך צוזאַמען געקניפּט, און דאָס האָט זי אַריינגעלאָזט אין דניעפּר. אַזוי ווי דאָס וואַסער פון דניעפּר געהט שטענדיג מיט אַ שטאַרקען שטראָם, האָט דער שטראָם באַלד פערשלעפּט די קעשעלעך אויפ'ן וואַסער, און זענען אַוועק געשווימען זעהר שנעל גאַנץ ווייט, ביז זיי זענען אָנגעקומען צו אַזאַ אָרט ווי עס געפונען זיך האַנדעלס שיפען. די מאַטראָזען פון די שיפען, אַזוי ווי זיי האָבען דערזעהן די שעהנע קעשעלעך שווימען, האָבען זיי די קעשעלעך אויפגעכאַפּט און האָבען די מציאה גוט בעטראַכט, דאַן האָבען זיי דערזעהן די אויפשריפטען פון די צוויי צווייגען, האָבען זיי זיך שטאַרק פערוואונדערט און האָבען די מציאה געבראַכט פאַר זייער קאַפּיטאַן. דער קאַפּיטאַן האָט איבערגעלעזט דעם רוסישען אויפשריפט און האָט באַלד פערשטאַנען, אַז דאָס איז ניט קיין פּשוט'ע זאַך, נאָר אַז דאָ שמעקט עפּעס מיט אַ לעבענס געפאַהר. ער האָט געקלערט ניט לאַנג, נאָר אַז די פרוי איז געפאַנגען געוואָרען דורך רויבער, וועלכע האַלטען זיך אויף ערגיץ אין אַ וואַלד ווייל זי מיט דעם פּאַרטעל אַ ידיעה געבען אַז זי געפינט זיך, כדי מען זאָל זי אָבזוכען און אַרוים ראַטעווען פון די רויבערס

הענד

הענד. אַלזאָ האָט דער קאַפּיטאַן נעפינען פאַר נויטיג די זאַך פאָר צו לעהגען די רעגירונג, מען זאָל טראַכטען וועגען דעם עפּעס אַ עצה. די צווייא קיישילעך מיט די צוויא צווייגען, אויף וועלכע עס איז געוועזען די אויפשריפטען, האָט דער קאַפּיטאַן באַלד פאָרגעשטעלט די רעגירונג פון די נאָהנטע שטאָדט. דאָרט איז די זאַך גוט בעטראַכט געוואָרען, און עס איז געבליבען אַז דאָס ערשטע איז זעהר נויטיג די זאַך זאָל ווערען איבערגעגעבען אין די צייטונגען. אפשר אַז דאָס וועט מפורסם ווערען וועט זיך דער יעקב רייף אָנריפען, מען זאָל געוואָר ווערען וואָס מיט דער פרוי פיינא איז געשעהן, דאַן וועט שוין די רעגירונג וויסען וואָס צו טוהן.
עס איז טאַקי אַזוי געטוהן געוואָרען און דאָס רעטעניש איז געדרוקט געוואָרען אין דער רוסישע צייטונג. פון דער צייטונג איז עס באַלד איבערגעדריקט געוואָרען אויך אין אַנדערע צייטונגען. הכלל די זאַך איז שוין גוט בעוויסט געוואָרען אויף די וועלט. די פרוי פיינא האָט אָבער אויך נישט גערוהט, און אַזוי ווי זי האָט קיין אַנדערע אַרבייט נישט געהאַט, האָט זי זיך נאָר פערנומען מיט די קיישילעך פלעכטען, און זי האָט אויף אַלע טאָג אָנגעגרייט אַזעלכע צוויא שעהנע קיישילעך, און צוויא צווייגען מיט די זעלבע אויפשריפטען. די קיישילעך האָט זי דערפילט מיט יאַגדעס און ניס, און האָט זיי אַלע אין דער פריה אַוועק געלאָזט אויפ׳ן וואַסער. און דאָרך די צייטונגען איז די זאַך אַלע מאָהל מעהר מפורסם געוואָרען. אַלע מאַטראָזען פון אַלע שיפען פון דנעפּר האָבען שוין געוויסט פון דעם, און האָבען אַלע טאָג גוט אַכטונג געטוהן אויפ׳ן וואַסער, און וועלכע שיף עס האָט געחאַפּט די קיישילעך, האָט זי באַלד אַ ידיעה גיגעבען פון דעם די רעגירונג, און עס איז באַלד געדריקט געוואָרען אין די צייטונגען. אַלע טאָג איז דערהאַלטען געוואָרען די זעלבע ידיעה פון אַ אַנדערע שטאָדט, און די וועלט האָט זיך אָנגעהויבען מיט דעם רעטעניש שטאַרק צו אינטערעסירען. אַצינד וועט מען לאָזען די פיינא זאָל זיך פאַרנעמען אַלע טאָג מיט די זעלבע אַרבייט, און מיר וועלען צוריק געהן צו יעקב רייף זעהן וואָס דאָרט איז עפּעס פאָרגעקומען.

אַזוי ווי דאָס נייעס פון די שווימענדע קיישילעך איז צושפּרייט געוואָרען אין אַלע צייטונגען, איז די זאַך אָנגעקומען אויך צו דעם פּערוואַלטער פון גראַף „ראַדזיוילאָוו״ וואָס האָט געוואָהנט אין דעם זעלבען דאָרף ווי יעקב רייף. דער פּערוואַלטער האָט געהאַט די גאַנצע ממשלה איבער דעם דאָרף, וואָרען דער גראַף זעלבסט איז אַמטיינסטענס געוועזען אין אויסלאַנד. דער. פּערוואַלטער האָט געהאַלטען עטליכע צייטונגען אין דאָס זעלבע נייס האָט ער געפונען אין אַלערלייא צייטונגען. אין אָנהייב האָט זיך עס נאָר עפּעס געדאַכט אַז דער נאָמען יעקב רייף איז עם עפּעס בעקאַנט. נאָר אַז ער האָט דאָס נייעס אַלע טאָג גיזעהן אין דיא צייטונג,

האָט

האָט ער זיך דערכאַנט אַז דער נייער אַרענדאַר פון די וואַסער=מיהל הייסט יעקב רייף. עס איז נאָר נישט איינגעפאַלען אַז די פייגא איז זיין ווייב, וואָרען ער האָט געהערט אַז דעם יעקב רייפ׳ס ווייב איז משוגע געוואָרען, און זי געפינט זיך ביי עס אין דערהיים. נאָר דאָך האָט דער פערוואַלטער פערשטאַנען אַז ער דאַרף פון דעם אַ ידיעה געבען דעם יעקב רייף, וואָרען אפשר איז יענער יעקב רייף זיינס אַ משפחה, און דער יעקב רייף ווייסט וואָס דאָרט איז געשעהן, וועט ער דאָרט קאָנען מודיע זיין פון דעם נייעם. דער פערוואַלטער האָט געשיקט רופען צו זיך יעקב רייף, און האָט עם פערצעהלט דאָס נייעם פון די צייטונג. יעקב רייף איז באַלד פון דעם נייעם זעהר שטאַרק דערשראָקען געוואָרען, און האָט פאַר שרעק אַ געשריי געטוהן „אוי מיין ווייב הייסט דאָך טאַקי פיינא״! דער פערוואַלטער ווייטער, אַזוי ווי ער האָט געזעהן אַז יעקב רייף איז דערשראָקען געבליבען, האָט ער עם אָנגעהויבען אויסציפרעגען די גאַנצע מעשה, און יעקב האָט עם פערצעהלט פון אָנהויב אָהן ווי אַזוי זיין ווייב איז אַהיים געקומען מיט אַזאַ אויסטערלישע משוגעת. דער פערוואַלטער האָט זיך שטאַרק פערוואונדערט אויף די מעשה און האָט געזאָגט, אַז ער איז אויך נישט פרעמד אין דאָקטאָריע, און דאָס קאָן ער גאָר נישט פערשטעהן, עס זאָל מעגליך זיין אַז אַ משוגענע פרוי זאָל האָבען אין זיך אַזאַ גבורה, און זאָל אַזוי פיעל קאָנען עסען, און צו דעם אַלעם זאָל זי איבער די גאַנצע צייט קיין איין וואָרט נישט רעדען. הכלל דער פערוואַלטער האָט בעשטימט אַז אויף צומאָרגענס וועט ער זעלבסט קומען צו יעקב רייף זעהן די אויסטערלישע משוגענע. אין דעם זעלבען דאָרף האָט געוואָהנט אַ שעהפער, וועלכער האָט געפּאַשעט דעם גראַפס סטאַדע שעפסען. דער פּאַסטוך האָט געהאַט אַ שם פאַר אַ מכשף, האָט דער פערוואַלטער געשיקט רופען דעם פּאַסטוך און האָט עם דערצעהלט די גאַנצע מעשה וואָס דאָ טהוט זיך אָב ביי דעם אַרענדאַר יעקב רייף. דער פּאַסטוך האָט זיך אויך שטאַרק פערוואונדערט אויף דער מעשה, און האָט צו געזאָגט דעם פערוואַלטער, אַז אויף צומאָרגענס וועט ער איבערגעבען די סטאַדע שעפסען צו פּאַשען דעם יונגערען פּאַסטוך. און ער מיט׳ן פערוואַלטער זאָלען ביידע צוזאַמען אַריבער געהן צו יעקב רייף, בעטראַכטען די אויסטערלישע משוגענע.

צומאָרגענס באַלד. אין דער פריה זענען געקומען צו יעקב רייף דער פערוואַלטער מיט׳ן שעהפער. זיי האָבען אָבגעוואַרט ביז דאָס משוגעת איז אַריינגעקומען געמען זיך דאָס עסען. דער שעהפער האָט באַפוילען מען זאָל דאָס ברויט בעהאַלטען אין שאַנק אַריין עס זאָל נישט ליגען גרייט. כדי זי זאָל דאַרפען עס אָב צו זוכען, און דערווייל וועט ער האָבען דאָס געלעגענהייט צו בעטראַכטען זי. ווען עס איז געקומען די צייט פון עסען, האָט זיך די טיהר געעפענט און די שידית איז אַריינגעקומען נעמען זיך דאָס עסענוואַרג, אַזוי ווי אַלע טאָג. זי האָט אָבער געזעהן אַז דאָס ברויט

ליגט

ליגט נישט אנגעגרייט פאר איהר, אזוי ווי אלע טאג, איז זי געגאנגען צו דער קיך זעהן אויב עס איז דא אין די טעפלעך אנגעגרייט ניקעכץ. אז זי האט גיזעהן דאס ניקעכטץ איז זי ווייטער געגאנגען צו די שפייזארקע זוכען ברויט. זי האט דאס ברויט געפונען און האט עס צוגענומען, נאכהער איז זי צוריק געגאנגען צו די קיך נעמען זיך די צוויי טעפלעך ניקעכטץ. דאן איז דער שעהפער צוגעלאפען און האט זיך געשטעלט אקעגען איהר, צו פארשטעלען פאר איהר דעם וועג, און האט איהר געקוקט גיט אין פנים אריין און האט אויך געוואלט ארארכרייסען פון איר די פערטשילע פון קאפ. דאן האט די שידית געוואלט עס אבשטיפען פון זיך און זי האט שוין אויפגעהויבען די האנד עם מכבד צו זיין מיט א קלאפ. אבער דער שעהפער האט אנגעכאפט זי ביי די האנד און מיט זיין אנדערע האנד האט ער פלינק ארויסגעכאפט פון שטיוועל א לאנג מעסער, וועלכעס עס איז אויך גיוועזען א פערכישופ'ט מעסער און האט א הויכען געשריי געטוהן אויף איר מיט די ווערטער! „שטעה די פערפלוכטער טייוועל, זאלסט נאר נישט טוהן, ווארען אויב נישט וועל איך דיך שחטען מיט דעם מעסער“. דאן האט די שידית א לאז ארוים געטוהן פון איהר מויל א הויכען מריטש אזוי ווי א גילעכטער, מיט זעהר א אומגעהארישע מורא'דיגע שטוממע, אזוי אז אפילו דער שעהפער איז אויך שטארק איבערגעשראקען געווארען, און האט זיך פון איהר אבגעריקט. די שידית האט זיך גענומען די צוויי טעפ ניקעכטץ מיט'ן גיבעקטץ, און איז באלד צוריק ארויף אויפ'ן בוידעם.

נאהך דעם וואס די שידית איז ארוים פון שטיב, האט דער שעהפער געזאגט צום פערוואלטער און צו יעקב רייף. אצינד קאן איך אייך שוין איבערגעבען א בעשטימטע זאך, אז דאס איז נישט די פיינא, און דאס איז איננאנצען גאר קיין מענש נישט, נאר דאס איז א מין טייוועל פון די שדים. און ווען זי וואלט גיוועזען פון דעם מין שדים, וועלכע געפונען זיך אויף דער יבשה, וואלט איך געקאנט מיט איר מלחמה האלטען און פערטרייבען זי פון דעם ארט. אבער בעוויל זי גיהער צו דעם מין שדים וואס געפונען זיך אין די וואסערען, האב איך נישט קיין פארטעל קענען איר צי פערטרייבען זי. און נישט דוקא איך נאר קיין שום מכשף האט איבער זיי נישט קיין שליכה. דאן האט דער פערוואלטער און אויך יעקב רייף ארויסגעזאגט זייער מיינונג, אז נישט אנדערש נאר דער עזריאל וואס האט דא דיפויר געוואהנט האט זיך געוואלט נוקם זיין אין יעקב רייף פאר דעם וואס ער האט אב יי מיהל אויסגעדינגען, אזוי האט ער דאס שטיקעל אבגעארבייט מיט וועלכען גרויסען מכשף, אז מען האט איבערגעטוישט די פיינא יעקב רייפ'ס ווייב אויף א שידית, און די פיינא איז דארך שדים פערהאפט געווארען ערגיץ אין א וואלד אריין נעבען דנעפר, פון וואנעט זי גיבט ארוים די ידיעות דארך די קיישילעך. אבער דער שעהפער האט זיך פון זיי אויסגעלאכט און האט געזאגט אז דאס איז א אונמעגליכע זאך

עס זאָל געמאַכט ווערען דאָרך אַ מכשף, בעווייל קיין שום כישוף האָט נישט קיין שליטה איבער די וואַסער-שדים. אַלזאָ קאָן אַנדערש נישט זיין נאָר אַז דאָס שטיקעל איז געמאַכט געוואָרען דאָרך אַ היבערען און אַ שטאַרקערען קראַפט ווי כישוף איז. נאָהך דעם האָט וויטער דער שעהפער געוואָרענט יעקב רייף, ער זאָל גידענקען אָנצוגרייטען פאַר דעם טייוועל טאָג טעגליך דאָס עסען צו דער צייט. וואָרען אויב נישט, קאָן זי חרוב מאַכען דאָס גאַנצע הויז און אויך אַפילו אויסצורייסען און איבערצודרייען די גאַנצע מיהל. האָט יעקב גיפרעגט דעם שעהפער. ווי לאַנג קאָן דאָס אַלס אַזוי געדויערען? האָט דער שעהפער גיענטפערט. אַז דאָס האָט גאָר קיין שיעור נישט ווי לאַנג, נאָר דער וואָס האָט זי דאָ אַהער געשיקט, ווען ער וועט וועלען קאָן ער זי פון דאַנעט צוריק נעמען. דאַן האָט יעקב רייף געזאָגט צו זיי. אויב עס איז יאָ אַזוי, מיז איך מודה זיין, אַז דאָס שטיקעל איז געמאַכט געוואָרען נאָר דאָרך דעם רבי'ן, וואָס עזריאל איז ביי עם גיוועען פערקלאָגען מיך, אַז איך האָב עם'די מיהל אויסגעדינגען, און עזריאל האָט מיר גיברענגט אַ קוויטעל פון דעם רבי'ן, אַז אויב איך וועל עס נישט צוריק געבען די מיהל, וועל איך גרויס חרטה האָבען. האָט דער שעהפער מיט דעם פערוואַלטער געזאָגט צו יעקב רייף. אויב אַזוי, האָסט דו קיין אַנדערע עצה נישט, נאָר דו מיזט אונטערפאַלען דעם עזריאל'ן, עס אַלץ נאָהך צו געבען, כדי ער זאָל מיט דיר פאָהרען צו דעם רבי'ן, און בעהטען עם, ער זאָל דעם טייוועל פון דיין שטיב צוריק נעמען, און מען זאָל דיר צוריק אָבגעבען דיין ווייב פיינא. און זיי האָבען עם שטאַרק געוואָרענט, ער זאָל דאָס באַלד טוהן, וואָרען אויב נישט, ווער ווייסט וואָס נאָך פאַר אַ חורבן דער טייוועל קאָן דאָ אָנמאַכען.

באַלד אין דעם זעלבען טאָג איז יעקב מיט חרפה און בושה און מיט גרויס אינטערטהעניגקייט געגאַנגען צו עזריאל'ן. יעקב האָט פאַר עזריאל'ן געוויינט זעהר שטאַרק און האָט געזאָגט, אמת אַז איך האָב טאַקי געזינדיגט קעגען דעם אויבערשטען, און קעגען דעם צדיק וואָס די האָסט מיר גיברענגט פון עם די התראה, און אַממייִנסטען האָב איך געזינדיגט קעגען דיר מיט דיין הויז געזונד, וואָס איך האָב אייך צו גענומען די פרנסה, אָבער אַצינד וויל איך תשובה טוהן, איך וויל אייך צוריק געבען די מיהל, און איר זאָלט פון מיר אַרויס נעמען די צרה און אָבגעבען מיר מיין ווייב. דער עזריאל האָט נאָר נישט פערשטאַנען וואָס יעקב רעדט צו עם, וואָס פאַר אַ צרה ער מיינט. נאָר עזריאל האָט עם אַזוי גיענטפערט. זאָלסט וויסען יעקב אַז איך אַליין האָב דיר קיין שום שלעכטס נישט געטוהן, און איך קאָן דיר אַצינד קיין שום טובה אויך נישט טוהן. די זאַך ווענדט זיך אין גאַנצען נאָר אין דעם רצון פון שפּאָלער צדיק, וואָס איך בין ביי עם גיוועען און האָב דיר גיברענגט פון עם אַ התראה. אַלזאָ איז קיין אַנדערע עצה נישט דאָ נאָר אַז מיר ביידע

זאלען צו עם פאהרען, און ער וועט שוין געווים אלס פארעכטען.

זיי האבען אזוי געטוהן און זענען ביידע געפאהרען קיין שפאלי, און זענען אריינגעגאנגען צום שפאלער זיידען. אבער דער צדיק האט נישט אריינגעלאזט צו זיך יעקב רייף, בעוויל ער האט עובר געוועזען אויף דעם חרם וואס דער גרויסער גאון מהר"ם מרוטענבערג האט געמאכט, אז איין איד זאל נישט משיג גבול זיין דעם אנדערן איד. נאר דער שפאלער זיידע האט אזוי געזאגט, אז אויב דער יעקב וויל תשובה טוהן, מוז ער קודם פאר צעהן אידען מקבל נזיפה זיין אין די זאקען, און ער זאל פאר זיי מבטיח זיין אז ער וועט מקיים זיין דעם פסק וואס איך וועל מאכען. דערנאך וועט ער מעגען אריינקומען. יעקב האט אלץ געטוהן וואס מען האט עם געהייסען און איז דערנאך אריינגעקומען צום שפאלער זיידען, און האט פאר עם שטארק געוויינט און איז געפאלען דעם צדיק צו די פיס, און האט עם שטארק מפייס געוועזען, און עם געבעהטען ער זאל שוין עם ארוים העלפען פון די צרה. האט דער שפאלער זיידע צו עם געזאגט. די האסט דיר פערדינט די שטראף מדה כנגד מדה, ווארען א ווייב ווערט אנגערופען אין די גמרא מיט דעם נאמען „מיהל". היינט אז די האסט אוועק גענומען ביי דעם עזריאל'ן די מיהל, ביזט די געשטראפט געווארען אז מען האט ביי דיר צו גענומען דיין מיהל. האט יעקב געזאגט מיט א געוויין. יא אמת הייליגער צדיק, אבער דאס שטעהט דאך אויך אין די גמרא, אז תשובה פועל'ט שמענדיג. און איך בין גרייט תשובה צו טוהן און מקיים צו זיין אלס וואס דער הייליגער צדיק וועט אויף מיר גוזר זיין. האט דער שפאלער זיידע עם גיענטפערט. נו אז די ווילסט באמת תשובה טוהן איז גוט. וועט אלעס פערעכטען ווערען. דער שפאלער זיידע האט באלד ארויסגיגעבען אזא פסק. אז יעקב רייף זאל היזק האבען אלע הוצאות און אויך די קאלסיע וואס ער האט שטעהן אויף די מיהל. און ער זאל באלד איבערגעבען צו עזריאל ברויסקער דעם קאנטראקט מיט די מיהל מיט דעם קוויט פון די קאלסיע, און זאל עם געבען א כתב ביי א רייענט, אז ער גיבט אלס איבער צו עזריאל ברויסקער. נאך האט זיי דער שפאלער זיידע געזאגט, אז אזוי ווי זיי וועלען אהיים קומען, זאלען זיי דינגען פוהרען. און בייגאכט זאלען זיי ארויפלעגען די זאכען אויף די פוהרען. און באלד אין דער פריה זיינער זעקס זאל עזריאל מיט זיינע זאכען אנהייבען צו פאהרען צוריק אין זיין ערשטע דירה געבען די מיהל, און דעמט גלייכען אין די זעלבע שעה זאל יעקב מיט זיינע זאכען אנהייבען פאהרען אין דעם דארף אריין ווי עזריאל וואהנט היינט, און זאל זיך אריינצוהן אין עזריאל'ס דירה אריין. אויפ'ן וועג וועט איר אייך באגעגענען אין מיטען וועג, זאלט איר אייך שטעלען און איר זאלט אייך געבען איינער דעם אנדערען די העגד, און איר זאלט אייך איינער דעם אנדערען מוחל זיין מיט'ן גאנצען הארץ, און איר זאלט ווערען צוריק אמת'ע

אֶמת'ע גוטע פריינד מיט'ן גאַנצען האַרץ, און איר זאָלט אייך בּיידע געבען דאָס וואָרט אַז איר וועט אייך משדך זיין, וואָרען דאָס איז יאָ אַ זיווג מן השמים. אויב איר וועט מיך פאָלגען און איר בּיידע וועט דאָס אַלס מקיים זיין, זאָג איך אייך צו בּיידע פרנסה בריוח. און יעקב רייף וועט השי"ת בקרוב עם מזמין זיין אַ גוט גישעפט, די צרה וועט ער בּאַלד פטור ווערען, און זיין ווייב פייגא וועט בקרוב אַהיים קומען בשלום געזונד. נאָהך דעם האָט דער שפּאָלער זיידע זיי אָבגעזעגענט און זיי זענען אַהיים געפאָרען בּיידע שוין מיט פריילּיכע הערצער.

ווען עזריאל מיט יעקב'ן זענען אַהיים געקומען האָבּען זיי זיך גיקעהרט צום פערוואַלטער, און האָבּען עם פערצעהלט דעם פסק וואָס דער שפּאָלער צדיק האָט געמאַכט, און האָבּען עם אויך פערצעהלט אַלס וואָס דער צדיק האָט זיי מבטיח גיוועזען. זאָגט דער פערוואַלטער צו זיי געזאָגט. „גאַנץ גוט איך וועל אַליין זעהן אַז דער פּסק זאָל אויסגעפיהרט ווערען, און איך וועל נאָך פּועל'ן בּיי דעם גראַף אַז די קאָלסיע זאָל מען צוריק אָבגעבען צו יעקב רייף, און אַז עזריאל זאָל גישט דאַרפען געבען גישט קיין אַנדערע קאָלסיע און אויך גישט קיין שום הוספה, נאָר ער זאָל ווייטער צאָהלען פאַר די מיהל אַזוי ווי ער האָט געצאָהלט בּיז אַהער. דאָס אַלץ וועל איך אייך צוליעב טוהן. נאָר בּאופן איר זאָלט מיר אויך איין זאַך צוליעב טוהן. אַז מען זאָל שיקען נאָך מיר איך זאָל זיין דער בּיי ווען יעקב רייף וועט זיך פון דאַנעט אַרויס צוהן, כדי איך זאָל זעהן וואָס וועט זיין דער סוף פון דעם טייוועל. זיי האָבּען עם צו געזאָגט. אַז יעקב רייף וועט זיך גישט ריהרען פון אָרט, בּיז דער פערוואַלטער וועט קומען אויפ'ן אָרט זעהן דעם סוף וואָס דאָ וועט גישעהן.

עזריאל מיט יעקב'ן האָבּען געדינגען פוהרען, און האָבּען אָנגעהויבּען זיך פאָרבּרייטיג צו מאַכען צום איבּערציהן. אַ גאַנצע נאַכט האָבּען זיי די זאַכען מיט'ן מעבעל געפּאַקט אויף די פוהרען, און אין דער פריה זענען זיי שוין גיוועזען גרייט צום איבערציהן. זייגער זעקס אין דער פריה איז שוין געבּען יעקב'ס טיהר געשטאַנען דער פערוואַלטער פון דאָרף וועלכער האָט זיך מיט געבראַכט אויך דעם שעהפער דער מכשף. אַזוי ווי זיי זענען נאָר אָנגעקומען האָבּען זיי בּאַלד גיפרעגט יעקב'ן וואָס עס הערט זיך מיט'ן טייוועל, צו עס איז עפּעס גישט דערווייל פאָרגעקומען קיין נייעס, האָט יעקב זיי גיענטפערט אַז פאָרלייפיג איז נאָך נאָר קיין נייס גישט פאָרגעקומען. און וואָס דער סוף וועט זיין ווייסט ער אַליין גישט. נאָהכדעם האָט יעקב אַ געשריי געטוהן אויף די בעלי עגלות זיי זאָלען אָנהויבּען צו פאָהרען מיט די זאַכען, און זיי האָבּען טאַקי בּאַלד אָנגעהויבּען ריהרען זיך פון אָרט. פּליצלונג, אַזוי ווי די פוהרען האָבּען זיך נאָר געריהרט, און יעקב איז נאָך געשטאַנען און האָט גערעדט מיט'ן פערוואַלטער און מיט'ן שעהפער, האָבּען זיי דערזעהן ווי די שידית איז אַרויסגעגאַנגען פון הויז און האָט אָנגעהויבּען נאָהך צו געהן נאָהך די לעצטע.

לעצטע פוהר. אין אנהויב זענען אלע דריי געבליבען שטעהן שטארק דערשראָקען. אָבער באַלד האָט דער פערוואלטער אָנגעהויבען צו בעקלאָגען יעקב'ן, און האָט צו עם געזאָגט, „זעה ווי אומגליקליך דו ביסט, אַז דער טייוועל געהט דיר נאָך און די נייע דירה אַריין אויך. נו וואָס האָט זשע דיר געהאָלפען דער ראַבין וואָס דו ביזט ביי עם געוועזען, און האָסט עם אַזוי שטאַרק אָבגעלויבט"? יעקב האָט געבעך גישט געוואוסט וואָס זיי צו ענטפערען, נאָר די הענד און פיס האָבען ביי עם געציטערט פאַר שרעק און פאַר גרויס קרענקונג אָבער דאָס ענמת נפש האָט שוין נישט לאַנג געדויערט, וואָרען אַזוי ווי די פוהרען זענען פערביי געפאָהרען פאַר דעם אָרט, ווי דאָס ניצעלט פון דער מקוה איז געשטאַנען אויפ'ן טייך, האָט זיך די שידית אראָבגערעהט פון וועג און איז אַריינגעגאַנגען אין דעם ניצעלט אַריין פון די מקוה און איז שוין מעהר נישט אַרויסגעקומען. יעקב מיט דעם פערוואַלטער האָבען מורא געהאַט נאָך צו געהן און זעהן, וואָס זי טוהט דאָרט אין דעם ניצעלט. אָבער דער שעהפער האָט נישט קיין מורא געהאַט, און איז צו געגאַנגען צום ניצעלט און האָט גיעפענט די טהיר זעהן וואָס דאָרט איז פאָרגעקומען. אָבער ווי ערשטוינט איז ער געוואָרען, אַז ער האָט שוין דעם טייוועל נישט גיזעהן, נאָר די בלויסע מלבושים וואָס זי איז געגאַנגען אָנגעטוהן זענען געלעגען אין ניצעלט

דער שעהפער איז באַלד צו געלאָפען צו יעקב'ן און האָט עם געזאָגט די בשורה, אַז דער טייוועל איז שוין געגאַנגען אויף זיין אָרט צוריק פון וואַנעט ער איז אָנגעקומען און מען דאַרף שוין פאַר עם קיין מורא נישט האָבען. יעקב מיט דעם פערוואַלטער זענען אויך באַלד צוגעלאָפען צום ניצעלט און האָבען זיך שטאַרק פערוואונדערט. יעקב'ס האַרץ איז דערקוויקט געוואָרען פון פרייד וואָס ער איז פטור געוואָרען פון די צרה, און האָט אויף געוויס געגלייבט, און זיך אַליין געטרייסט, אַז מסתם וועלען די ווערטער פון שפאָלער צדיק אויך מקוים ווערען, אַז זיין ווייב פיינא וועט בקרוב אַהיים קומען, און אַז ער וועט בעגליקט ווערען מיט אַ גוטע פרנסה. דער פערוואַלטער מיט'ן שעהפער האָבען אויך געזאָגט צו יעקב'ן „נו אַציינד זעהן מיר אַז ביי אייך יודען געפינען זיך אין אמת גרויסע לייט" דער שעהפער מיט'ן פערוואַלטער האָבען בעשטימט אַז מען דאַרף דאָס ניצעלט מיט די מלבושים אויפ'ן אָרט פערברענען. וואָרען אַז נישט וועלען מענשען מורא האָבען פערביי צוגעהן פאַר דעם אָרט. זיי האָבען באַלד דעם פאָרשלאַג אויסגעפיהרט, און עס איז קיין זכר נישט געבליבען פון דער שידית. נאָך דעם האָט זיך יעקב אָנגעהויבען געזעגנען מיט'ן פערוואַלטער און מיט'ן שעהפער. דאַן האָבען זיי עם גיבעהטען אַז ווען זיין ווייב פיינא וועט אַהיים קומען זאָל ער נאָך זיי שיקען, בעוויזל זיי זענען זעהר נייגעריג צו וויסען אויך די ווינדער וואָס מיט איר איז גישעהן. יעקב האָט זיי צוגעזאָגט, אַז ער וועט געוויס זייער פערלאַנג צופיעב טוהן, און איז באַלד פון דאָרט אַוועק געפאָהרען.

אויפ'ן

אויפ׳ן וועג האָט יעקב אויפגעהויבען די הענד צום הימעל. און האָט מיט טרערען אויף די באַקען געלויבט דעם אויבערשטען, פאַר דעם חסד וואָס ער האָט מיט עם שוין געטוהן, אַז ער איז פּטור געוואָרען די צרה פון זיין שטיב און האָט געבעהטען ווייטער דעם אויבערשטען, אַז אַזוי ווי ער האָט אָנגעהויבען צו טוהן מיט עם אַ חסד, אַזוי זאָל ער עם ווייטער העלפען מיט אַלעם. עס האָט נישט לאַנג געדויערט איז שוין עזריאל אַקעגען געקומען מיט זיינע פיהרען, און זיי האָבען זיך ביידע באַגעגענט. מיט גרויס בעגייסטערונג זענען זיי אַרויפגעפאַלען איינער אויפ׳ן צווייטען און האָבען זיך צוקישט פאַר פרייד. זיי האָבען זיך מוחל געווען איינער דעם אַנדערען, און האָבען זיך געגעבען די הענד זאָלען פון היינט אָהן בלייבען גוטע פריינד איינער דעם צווייטען אויף עוויג. אויך האָבען זיי זיך אָפגעשמועסט, אַז אַזוי ווי דער אויבערשטער וועט נאָר העלפען, ווען פיינא וועט אַהיים קומען בשלום, זאָלען זיי זיך צוזאַמען קומען, משדך צו זיין זיך מיט זייערע קינדער, און אויף די תנאים וועלען זיי זיך הערשט פרייען מיט אַ גרויסע שמחה. זיי האָבען זיך געזעגענט מיט געוויין, און האָבען זיך געווינשען, אַז עס זאָל ביי זיי מקוים ווערען דער פּסוק „הזורעים בדמעה, ברנה יקצורו״. דאָס איז טייטש, די וואָס זייען מיט טרערען, וועלען שניידען מיט געזאַנג.

ווי אַזוי איז פיינע אַהיים געקומען?

פיינא יעקב׳ס ווייב איז אַזוי געזעסען אויף די קעמפּא ביי דעם דנעפּר. ווייט פון איהר היים בערך צעהן מייל. די ידיעות וואָס זי האָט געגעבען אויפ׳ן דנעפּר דאָרך די קיישעלעך, האָבען איר גישט געקאָנט ברענגען די ריכטיגע הילף. בעוויזל ביי די ברעגעס פון דנעפּר געפינען זיך אַזעלכע קעמפּעס מיט זעהר גרויסע וועלדער זעהר פיעל. צווישען די קעמפּעס מיט די וועלדער איז דאָ גרויסע שטרעקעס וויסטענישען, וועלכע באַשטעהן אָדער פון בלויס זאַמדינע פעלדער. אָדער פון די סטעפּעס, ווי עס וואַקסט דאָס ווילדע הויכע גראָז. אַלזאָ איז דאָס געוועזען אַ אונמעגליכע זאַך צו געהן זיכען זי, וואָרען מען האָט נישט געקאָנט וויסען וועלכער וואַלד דאָס איז. אָבער פיינא האָט זיך געטוהן דאָס איהרעגע, זי איז נישט מיד געוואָרען און האָט אַלע טאָג אַרויסגעשיקט אויפ׳ן דנעפּער צוויי קיישעלעך שטיקלעך צווייגען מיט אויפשריפטען רעכענענדיג אַז עס איז אונמעגליך מענשען זאָלען אַזוי נאָהך פון איר נישט געוואָהר ווערען. זי וואָלט דאָרט געקאָנט אַזוי אָבזיצען ווי לאַנג, אין די קיישעלעך וואָלטען איהר נאָר ווענין געהאָלפען. אָבער אַז עס איז געקומען די צייט, וואָס דער אויבערשטער האָט זיך שוין איבער איר דערבאַרעמט, זי זאָל שוין צוריק אַהיים צו איהר נעסט, האָט זיך גאָהר

נעמאכט

גענומען זאָלען רײַטען אויף פּאָלעוואַניע אין די ווײַטע סטעפּעס, אויך אין די גרויסע קעמפּעס געבען דנעפּר, צו פאַנגען ווײַנצעס אָדער פוקסען, וועלכע פלעגען זיך געפינען אויף די ערטער. און ווי דער שטײַגער איז, האָבען די פּריצים מיט גענומען מיט זיך יאַגד=הונד, וועלכע זענען געלערענט ספּעציעל צו די פּאָלעוואַניע, און האָבען אַ שטאַרקען חוש הריח זאָלען דערשפּירען פון דערווײַטענס, ווי עס בעהאַלט זיך נאָר עפּעס אַ לעבעדיג באַשעפעניש. עס האָט זיך געמאַכט פונקט, אַז די פּריצים זענען געריטען אויף דעם יאַגד אין די סטעפּעס נעבען די קעמפּא ווי פייגא איז געוועזען. די פּריצים האָבען באַמערקט צווישען די הויכע גרעזער צווײַ גרויסע פוקסען אַרום לויפען, אויף וועלכע די פּריצים האָבען אָנגערײַצט די יאַגד=הונד. די הינד האָבען אָנגעהויבען אָנצופאַלען אויף די פוקסען און האָבען געוואָלט אַרויסיאָגען די פוקסען פון די סטעפּעס אויף אַ לעדיגען פּלאַץ, כדי די יעגערס זאָלען קאָנען שיסען צו זיי פון דער ווײַטענס, די פוקסען זענען אָבער אויך ניט קיין נאַראָנים און זיי האָבען זיך פערקערוועט צו ענטלויפען אויף די קעמפּע צווישען די געדיכטע בוימער ווי מען קאָן ניט שיסען. אַזוי ווי פייגא האָט דערהערט פון דערווײַטענס דאָס בילען פון די הינד מיט דעם קול פון טראָמפּײַטערען וואָס די יעגערס האָבען געגעבען אַלע מאָהל מיט זייערע טראָמפּײַטלעך סיגנאַלען צו די הינד, זאָלען וויסען וואָס צו טוהן, איז זי זעהר דערשראָקען געוואָרען דאָס האַרץ האָט איהר שטאַרק אָנגעהויבען צו קלאַפּען, טראַכטענדיג אַז דאָ איז שוין געקומען איהר סוף. אָבער ווער ווייסט וואָס דער סוף וועט דאָ זײַן, צו גוטען, צו צום שלעכטען, זי האָט אָבער געהערט אַז דאָס קול פון דעם בילען ווערט אַלע מאָהל נעהנטער צו איהר אָרט, האָט זי פערשטאַנען אַז די הינד זענען שוין אויף די קעמפּא נישט ווײַט פון איהר, האָט זי מורא געקריגען, אַז די הינד זאָלען איהר נישט בעפאַלען און בײַסען, האָט זי זיך געשטאַרקט מיט אַלע קרעפטען, און האָט זיך אַרויף געכאַפּט אויף אַ בוים, און האָט געכאַפּט אַ לאַנגען שטעקען אין האַנד אַרײַן, זאָל זיך אָביאָגען פון די הינד. אָבער דאָס אַלעס האָט נאָר נישט געהאָלפען. וואָרען אַזוי ווי די הינד זענען געקומען נעהנטער צו איהר אָרט, האָבען זיי באַלד דערשפּירט אַז דאָ געפינט זיך עפּעס אַ מענש. און זענען באַלד צוגעלאָפען צו דעם אָרט ווי זי איז געשטאַנען. אָבער אַזוי ווי די הינד האָבען זי דערזעהן און די משונה'דיגע מלבושים, האָבען זיי זיך פאַר איהר אויך אין אָנהויב אַביסעל געשראָקען, און זענען נישט באַלד צו געשפּרונגען צו איהר. עס האָט אָבער נישט לאַנג געדויערט, און די הינד האָבען אָנגעהויבען צו ערנענטערען זיך צו איהר, און האָבען געוואָלט זי אַראָבשלעפּען פון בוים. זי האָט זיך פון זיי אַביסעל אָבגעיאָגט מיט דעם שטעקען. אָבער די הינד האָבען שוין נישט געוואָלט פון איהר

אבטרעטען

אָבטרעטען, נאָר זיי האָבען שטאַרק געבּיללען אויף איהר, און האָבען געשפּרינגען אַרום דעם בּוים, און זי האָט נאָר געשריגען מיט דעם גאַנצען כּח אַוועק צו טרייבען פון זיך די הינד, זי האָט שטאַרק געפּאָכעט אויף זיי מיט'ן שטעקען אַרום און אַרום, און די הינד זענען ווייטער דאָרך דעם אַלע מאָהל מעהר בּייזער געוואָרען, און עס האָט זיך געמאַכט אַ שטאַרקע מלחמה צווישען זיי. אין דעם זענען די יעגערס אויך צוגעריטען אַלע מאָהל נענטער צו דעם אָרט, אָבער ווי ערשטוינט זענען זיי געוואָרען אַז זיי האָבען ד'הערט פון דערווייטענס עפּעס אַ קול פון אַ מענש, וואָס וועהרט זיך שטאַרק קעגען די הינד. בּעוויזל זיי האָבען געוויסט אַז אויף די ערטער קומט קיינמאָהל נישט קיין מענש, אויסער אַמאָהל וואָס יעגערס רייטען אויף פּאָלעוואַני אין די ערטער. די יעגערס האָבען קודם גיגעבען אַ סיגנאַל מיט די טראָמפּייטלעך צו די הינד, אַז זיי זאָלען נישט בּייסען, זאָלען נאָר בּלויז בּילען און שטעהן אויפ'ן אָרט, וואַרטענדיג בּיז די יעגערס וועלען דאָרט צו קומען. די יעגערס זענען צו געריטען אַלע מאָהל נענטער לויט דעם קול פון בּילען, בּיז זיי זענען צוגעקומען צו דעם אָרט.

די יעגערס זענען גראַדע געוועזען איידעלע פּריצים מיט גוטע הערצער, און אַזוי ווי זיי זענען געקומען צו דעם אָרט און האָבען גיהערט אַז דאָס איז אַ קול פון אַ פרויענצימער, וואָס שרייט אַזוי ווילד און איז געקליידעט אויך אַזוי ווילד, האָבען זיי זיך שטאַרק פערווינדערט, זיי האָבען גערעכענט אַז דאָס איז, אָבער עפּעס אַ מין וואַלד מענש, אָבער עפּעס אַ מין טייוועל. אָבער איינער פון זיי האָט זיך געשטאַרקט און האָט אַ געשריי געטוהן צו איר. „זאָג אונז ווער בּיזט דו?” „פיינא האָט זיי באַלד גיענטפערט מיט די ווערטער. „שרעקט אייך נישט פאַר מיר, איך בּין אַזוי מענש ווי איר, איך בּין די פרוי פיינא רייף”. די פּריצים ווייטער פלעגען אויך אַלע טאָג צו לעהזען צייטונג, און זיי איז געוועזען שוין גאַנץ גיט בּעוויסט דער נאָמען פיינא רייף, אַלזאָ האָבען זיי באַלד פערשטאַנען אַז דאָס מוז דאָס זיין די זעלבע פערוואָרפענע פרוי, וואָס די צייטונגען שרייבען אַלע טאָג וועגען איר. די פּריצים האָבען באַלד אָבגערופען פון איר די הינד, און זענען צו געריטען נענטער צו איר. זיי האָבען אָנגעהויבען אויס צו פרעגען זי, ווי אַזוי זי איז דאָ אַהער פערוואָרפען געוואָרען. אָבער זי האָט נישט געקאָנט זיי ערקלערן די זאַך פּינקטלעך, זי האָט געזאָגט אַז זי ווייסט נישט מעהר נאָר דאָס אַז איז זיך געגאַנגען אויף די נאַכט אַביסעל אָנבּאָדען אין טייעך איז זי אַריינגעפאַלען אין אַ טיפעניש, און פאַר שרעק איז זי באַלד פערחלשת געוואָרען, און וואָס מיט איר האָט זיך געמאַכט ווייסט זי נישט, נאָר דאָס איינע ווייסט זי אַז אין דער פריה איז זי אויפגעקומען פון חלשות, און איז דאַן געלעגען אויפ'ן זאַמד נעבען וואַסער, איז זי ענטלאָפען אויף די קעמפּא און האָט זיך בּעהאַלטען צווישען די בּוימער, דאָ האָט זי זיך געמאַכט די מלבושים, און דאָ

האָט

האָט זי נעפּלאָכטען די קײשעלעך און האָט אַרויסנעשיקט אַלע טאָג צווײ קײשילעך, אַז מענשען זאָלען פון איר נעוואָר ווערען. זי האָט אויך זײ נעזאָנט פון וועלכען דאָרף זי איז, די פּריצים האָבען באַלד דערקאָנט דעם נאָמען פון דעם דאָרף, אַז דאָס איז אײנס פון דעם גראַף ראַדזיוויל'אָווס גיטער. זײ האָבען אויף איר גרויס רחמנות בעקומען, האָבען זײ זי געטרײסט, און זײ האָבען איר נעזאָגט ווער זײ זענען, אַז זי זאָל פאַר זײ גאָר קײן מורא נישט האָבען, נאָר אַדרבא זי איז גליקליך וואָס זי האָט אויף זײ אָנגעטראָפען, און זײ ווילען שוין זעהן זי אָבצושטעלען ביז אין איהר הויז אַרײן. באַלד האָבען די פּריצים געשיקט אײנעם פון זײ ער זאָל געשווינד רײטען אין דעם גאָנטען דאָרף. און זאָל ברענגען אַ קאַרעטא מיט גוטע פערד און אויך שעהנע מלבושים פאַר איר. די צווײ פּריצים זענען דאָ געבליבען מיט איר, און האָבען זי אויסגעפרעגט אויף אַלעם, ווי אַזוי איר איז דאָ עפּעס דערגאַנגען. זײ האָבען אַלץ בעטראַכט און האָבען זיך זעהר פערוואונדערט אויף די נסים וואָס איר איז דאָ געשעהן, און אויך אויף איר חכמה מיט אַלע איהרע אײנפאַלען, וואָס פאַר עצות זי האָט זיך דאָ געגעבען בײ יעדער זאַך. די פּריצים האָבען זיך געפרײט, וואָס זײ איז געלונגען מציל צו זײן די פרוי פײנא רײף, וואָס איז בעשריבען אין אַלע צײטונגען. דער בײ האָבען זײ נעזאָגט מיט געלעכטער. „מיר זענען אַרויסגעריטען אויף דער יאַגד פאַנגען פוקסען מיט זײענצען, צום סוף האָבען מיר נאָר נעפאַנגען אַ פרויענצימער".

אום אָבענד צײט איז געקומען צופאָהרען אויף די קעמפּא אַ שעהנע קאַרעטא, וועלכע האָט נעבראַכט שעהנע מלבושים פאַר די פרוי פײנא. די פּריצים זענען פון דאָרט אַוועק נעגאַנגען, זי זאָל זיך קאָנען אָנטוהן די מלבושים. נאָכהער האָט זי זיך אַלײן אַרײנגעזעצט אין די קאַרעטא און איז פון די קעמפּא אָבגעפאָהרען. די פּריצים זענען נאָך געריטען נאָך די קאַרעטא. און זײ זענען אַזוי געפאָהרען ביז זײ זענען אָנגעקומען אין אַ דאָרף אַרײן, וועלכעס האָט גיהערט צו אײנעם פון די דרײ פּריצים. דאָרט האָט זי אָבגעשטײגט צום נעכטיגען, מען האָט זי גאַנץ שעהן אויפגענומען, און מען האָט זי דערקוויקט מיט זעמעל, טײ, מילך, אײער און גוטע פרוכטען. נאָך דעם האָט מען איר אָבגעגעבען אַ בעזונדער שטיבעל צום שלאָפען. צומאָרגענס זענען זיך ווײטער דיא דרײ פּריצים צוזאַממען געקומען, און האָבען זיך אָבגעשמועסט זײ זאָלען זי אָבשטעלען אַהײם אין אַ שעהנע קאַרעטא, און זײ זאָלען נאָכרײטען, צו ערקונדיגען זיך גוט וועגען די גאַנצע מעשה וואָס דאָ איז געשעהן מיט די פרוי. מען האָט זי ווײטער אַרײנגעזעצט אין אַ שעהנע קאַרעטא, און מען איז מיט איר אַוועקגעפאָהרען, און די פּריצים זענען נאָך געריטען, ביז זײ זענען

נעקומען

געקומען אין דעם דארף אריין, ווי זי האט געוואהנט בשעת זי איז אריינגעפאלען אין וואסער אריין.

אזוי ווי זיי זענען נאר אנגעקומען אין דעם דארף אריין, איז געווארען באלד א גרויסער רעש, אז די אמת'ע פיינא יעקב רייפס ווייב איז געקומען. פיינא איז באלד אריינגעלאפען אין דעם הויז אריין ווי זי האט געוואהנט. אבער ווי ערשטוינט איז זי געווארען, אז זי האט דא נאר געזעהן עזריאל'ס ווייב און קינדער, וועלכע האבען זי באדעקט מיט קישען און מיט טרערען פאר גרויס שמחה. פיינא האט נאר נישט געוויסט וואס דא טוהט זיך עפעס. אבער זיי האבען באלד איר דערצעהלט בקיצור ווי אזוי עס איז געווארען שלום צווישען זיי. דער דערוואלטער פון דארף איז אויך באלד געקומען צולויפען, זעהן און הערען די גרויסע ווינדער און האט זיך שטארק מיט איר געפרייט. פיינא האט זיך אנגעהויבען בעהטען מען זאל זי באלד אבפיהרען אהיים. דער פערוואלטער פון דארף האט באלד געשיקט נאך צוויי קארעטעס, אייגע פאר זיך, און אייגע פאר עזריאל'ס הויזגעזונד. פיינא האט זיך צוריק אריינגעזעצט אין די קארעטא וואס זי איז מיט איר געקומען צופאהרען, און די אלע דריי קארעטעס מיט די דריי פריצים רייטענדיגע אויף פערד, זענען צוזאממען געפאהרען אין דעם דארף ווי יעקב רייף האט הערשט געוואהנט. מיילא ווער איז דען אומשטאנד צו בעשרייבען די גרויסע שמחה וואס דארט איז געוועזען, פונקט גלייך אזוי ווי די פיינא וואלט אויפגעשטאנען תחיית המתים. א גאנצע נאכט זענען דארט אלע געזעסט געזעסען און שטארק געפרייד זיך. די פריצים וואס האבען פיינא געבראכט האבען פערלאנגט מען זאל זיי קלאהר מאכען אין דער גאנצער מעשה פון אנהויב ביז צום סוף, און זיי האבען די גאנצע מעשה אויפגעשריבען אויף זייער שפראך, און האבען דאס אינגאנצען דערנאהך מפרסם געוועזען אין עטליכע צייטונגען, דעסט גלייכען יעקב רייף מיט עזריאל'ן האבען ווייטער אויפגעשריבען די גאנצע מעשה אויף יודיש, די וועלט זאל וויסען דעם אויבערשטענס ווינדער, און די ווינדער פון שפאלער זיידען. נאהך דעם זענען די דריי פריצים אהיים געפאהרען.

באלד דעם צווייטען טאג האבען זיך עזריאל און יעקב משדך געוועזען מיט זייערע קינדער, און האבען געשריבען תנאים. נאהך די תנאים זענען ביידע מחותנים מיט די חתן כלה געפאהרען קיין שפאלי, און האבען דערצעהלט פאר'ן שפאלער צדיק אלס ווי אזוי עס איז צוגעגאנגען. דער צדיק האט זיך מיט זיי שטארק געפרייד און האט זיי געבענשט. נאהך דעם זענען זיי אהיים געפאהרען מיט גרויס פרייד. עס האט נישט לאנג געדויערט און יעקב רייף האט געמאכט זעהר א גוט געשעפט ביי דעם גראף פאטאצקי. פון וועלכען ער איז רייך געווארען. און ער האט זיך אנגעהויבען צו פיהרען חסידיש, בעווייל ער האט שוין געהאט אמונה אין צדיקים. אויך איז ער געווארען א גרויסער מכניס אורח. די ביידע מחותנים זענען געוועזען שטענדיג גרויסע נגידים ווי לאנג זיי האבען געלעבט, און האבען אויסגעפיהרט זייערע יאהרען מיט אלעם גוטען.